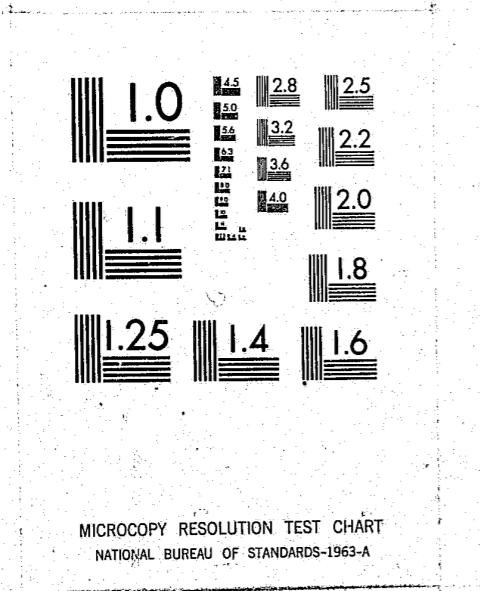

National Criminal Justice Reference Service

This microfiche was produced from documents received for inclusion in the NCJRS data base. Since NCJRS cannot exercise control over the physical condition of the documents submitted, the individual frame quality will vary. The resolution chart on this frame may be used to evaluate the document quality.

Microfilming procedures used to create this fiche comply with the standards set forth in 41CFR 101-11.504.

Points of view or opinions stated in this document are those of the author(s) and do not represent the official position or policies of the U. S. Department of Justice.

National Institute of Justice
United States Department of Justice
Washington, D. C. 20531

MFI

E. G. M. Nuijten-Edsbroek - J. B. ter Horst

Projectmatig rechercheren

80240

U.S. Department of Justice
National Institute of Justice

This document has been reproduced exactly as received from the person or organization originating it. Points of view or opinions stated in this document are those of the authors and do not necessarily represent the official position or policies of the National Institute of Justice.

Permission to reproduce this copyrighted material has been granted by
Ministerie Van Justie

to the National Criminal Justice Reference Service (NCJRS).

Further reproduction outside of the NCJRS system requires permission of the copyright owner.

14

E. G. M. Nuijten-Edelbroek - J. B. ter Horst

Deze reeks omvat de rapporten van door het WODC verricht onderzoek. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

W
wetenschappelijk
O
onderzoek-en
D
documentatie
C
centrum

Projectmatig rechercheren

Een evaluatie van de resultaten m.b.t. criminaliteitsbestrijding volgens het model van het inbraakproject van de afdeling recherche van de gemeentepolitie te Utrecht

Ministerie van Justitie

1980

ns

Staatsuitgeverij
's-Gravenhage

NCJRS
OCT 20 1980
ACQUISITIONS

14

Inhoudsopgave

	<u>blz.</u>
VOORWOORD	1
1. INLEIDING	2
2. Veranderingen binnen het politiekorps te Utrecht	5
2.1. Inleiding	5
2.2. Het onderzoek van en door de recherche	6
2.3. Evaluatie van het inbraakproject	7
3. ORGANISATIE EN WERKWIJZE VAN DE ALGEMENE RECHERCHE	12
3.1. Inleiding	12
3.2. Aangifte van delicten	13
3.3. Organisatie en werkwijze	14
3.3.1. Werkaanbod	15
3.3.2. Interne en externe samenwerking	17
3.3.3. Opsporing en verhoor	17
3.3.4. Administratieve ondersteuning en afhandeling	18
3.3.5. Werkomstandigheden	18
4. HET INBRAAKPROJECT	20
4.1. Inleiding	20
4.2. Werkwijze van het inbraakproject	20
4.2.1. Werkaanbod	21
4.2.2. Interne en externe samenwerking	22
4.2.3. Opsporing en verhoor	22
4.2.4. Administratieve ondersteuning en afhandeling	23
4.2.5. Werkomstandigheden	23
4.3. Deelname van de surveillance-dienst	24
4.4. Doelstellingen van het inbraakproject	26

5.	OPZET EN UITVOERING VAN ONDERZOEK	27
5.1.	Inleiding	27
5.2.	Het onderzoekmateriaal	27
6.	OMVANG VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)	30
7.	AARD VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)	33
7.1.	Inleiding	33
7.2.	Aangifte	34
7.3.	Waarde van het ontvreemde	34
7.4.	Opsporingsaanwijzingen	35
8.	OPHELDERING VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)	37
8.1.	Instantie van opheldering	37
8.2.	Opheldering op heterdaad	38
8.3.	Opsporingsaanwijzingen	38
8.4.	Snelheid van opheldering	39
8.5.	Waarde van het ontvreemde	41
8.6.	Verschillen in ophelderingen	42
9.	OPHELDERING VAN INBRAAK EN DIEFSTAL DOOR HET INBRAAKPROJECT	44
9.1.	Inleiding	44
9.2.	Ophelderingspercentages	44
9.3.	Aard van de ophelderingen	47
9.4.	Evaluatie	49
10.	TIJD BESTEED AAN EEN OPHELDERING	52
10.1.	Inleiding	52
10.2.	Gemiddelde tijdsbesteding	54
11.	GEVERBALISEERDE PERSONEN	57
11.1.	Inleiding	57
11.2.	Het aantal daders per zaak	57
11.3.	Het delictverleden	59

12.	BEVINDINGEN VAN LEDEN VAN HET INBRAAKPROJECT	66
12.1.	Inleiding	66
12.2.	Ervaringen van de rechercheurs	67
12.3.	Ervaringen van de agenten van de surveillance-dienst.	69
12.4.	Evaluatie	71
13.	SAMENVATTING EN SLOTBESCHOUWING	72
13.1.	Inleiding	72
13.2.	Resultaten	73
13.3.	Conclusies	76
13.4.	Discussie en aanbevelingen	79
	NOTEN	84
	SUMMARY	88
	BIJLAGEN	95

Voorwoord

Dit rapport bevat de resultaten van een onderzoek dat door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum van het Ministerie van Justitie uitgevoerd is naar het functioneren van het inbraakproject van de algemene recherche van de gemeentepolitie te Utrecht.

Doel van het inbraakproject was om door middel van projectmatig rechercheren de kleine criminaliteit (in het bijzonder inbraak en diefstal) op een meer effectieve wijze te bestrijden.

In het WODC-onderzoek is nagegaan in hoeverre men daarin gedurende het eerste halfjaar van het bestaan van het project geslaagd is.

Dit onderzoek zou niet mogelijk geweest zonder de bereidwillige medewerking van de gemeentepolitie te Utrecht. In het bijzonder willen we dankzeggen aan adjudant J. van Dam voor zijn grote bijdrage daarin. Bij het verzamelen van het omvangrijke onderzoekmateriaal hebben wij veel hulp gekregen van M. Sampiemon en L. Overwater, onderzoekassistenten van het WODC. Ook willen we een woord van dank richten aan T. Remmelzwaal en M. Kommer voor de assistentie bij de verwerking van de gegevens en aan P.Y. Harper-Kooper voor de verzorging van het rapport.

INLEIDING

Het probleem van de toenemende criminaliteit en de daarmee samenhangende daling van het ophelderingspercentage heeft zowel op landelijk als op lokaal niveau ontwikkelingen in gang gezet. Binnen het Ministerie van Justitie heeft het criminaliteitsvraagstuk de aandacht gekregen met de instelling van de Werkgroep Verbaliseringsbeleid Misdrijven. Deze werkgroep had tot taak de mogelijkheden na te gaan om te komen tot de vaststelling van richtlijnen en prioriteiten voor het opsporings- en vervolgingsbeleid. In haar rapport (1976) stelde de Werkgroep, dat het vooralsnog niet goed mogelijk was landelijke richtlijnen voor het verbaliseringsbeleid op te stellen, doch dat op plaatselijk of regionaal niveau het driehoeksoverleg tussen hoofdofficier van justitie, burgemeester en politiechef het meest geeignende kader was waarbinnen richtlijnen opgesteld zouden kunnen worden. Teneinde deze richtlijnen zoveel mogelijk op verantwoorde wijze te kunnen opstellen was empirisch onderzoek noodzakelijk. Besloten werd tot het verrichten van onderzoek in een aantal gemeenten, waarbij de politie (voor haar) nieuwe maatregelen in de bestrijding van de criminaliteit ter hand zou nemen die vervolgens onderzocht zouden worden op hun effecten. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie Centrum werd gevraagd haar medewerking te verlenen bij het opzetten en uitvoeren van evaluatieonderzoeken.

Besprekingen in het tripartite overleg in een aantal gemeenten hebben er medio 1979 in geresulteerd dat onderzoek verricht zal worden in de gemeenten Amsterdam, Hoogeveen, Leiden en Utrecht. Bovendien kon in Den Haag aansluiting gevonden worden bij een project van de gemeentepolitie dat staat onder auspiciën van de Commissie Ontwikkeling Beleidsanalyse (COBA) en

dat gericht is op de bestrijding van inbraak. De politieactiviteiten in Den Haag bestaan uit een combinatie van preventieve surveillance te voet of per fiets en een intensieve voorlichtingscampagne. In Leiden zal het opsporingsonderzoek van de recherche geëvalueerd worden. Het project in Amsterdam is een replicatie van het experiment in Den Haag, met dien verstande dat naast inbraak ook diefstal en vernieling extra aandacht zullen krijgen.

In Hoogeveen zal de politie gerichte surveillance uitvoeren en tevens werken aan misdaadvorming, Speciale aandacht zal worden gegeven aan inbraak, diefstal uit auto's en vernieling.

Het Utrechtse politiekorps is voornemens een reorganisatie uit te voeren, waarbij de basis politiefunctie verbreed zal worden. In dit project staat nadrukkelijker dan in de andere projecten de relatie met en de participatie van de bevolking centraal (1).

In verband met de reorganisatieplannen heeft het Utrechtse politiekorps -in het bijzonder de afdeling recherche- intern enkele onderzoeken verricht naar het huidige functioneren van de recherche. Uit deze onderzoeken heeft mede de instelling van het zogenoemde "inbraakproject" geresulteerd. Min of meer losstaande van de toekomstige reorganisatie zocht de afdeling recherche middels het inbraakproject naar een organisatievorm waarmee de politie beter in staat zou zijn de (kleine) criminaliteit te bestrijden. Deze onderzoeken van de recherche waren beschrijvend en inventariserend van aard. Een introductie van een nieuwe, experimentele vorm van Recherchen vereist een evaluatie teneinde vast te stellen of het experiment beantwoordt heeft aan de gestelde doelen en een bredere toepassing verdient. Daartoe heeft het WODC een evaluatie-onderzoek verricht naar de resultaten van het inbraakproject.

Alvorens in hoofdstuk 5 t/m 12 de opzet en de resultaten van dit onderzoek aan de orde zullen komen, zal in hoofdstuk 2 t/m 4 in het kort ingegaan worden op het Utrechtse politiekorps en op de achtergronden en de doelstellingen van het inbraakproject. In het laatste hoofdstuk wordt een korte samenvatting

van de onderzoekresultaten gegeven, met daaraan verbonden een evaluatie van het inbraakproject.

2

Veranderingen binnen het politiekorps te Utrecht

2.1. Inleiding

Binnen het Utrechtse politiekorps vindt reeds enige tijd een discussie en bezinning plaats over de plaats en taak van de politie. Centrale vraagstelling daarbij is of de politie zou moeten inspringen op veranderingen die zich in de maatschappij hebben voorgedaan en zich andere taken zou moeten gaan stellen en zich anders zou moeten gaan organiseren teneinde aan deze nieuwe taakstelling te kunnen voldoen.

Teneinde een inzicht te krijgen in het eigen interne functioneren is het politiekorps op knelpunten "doorgelicht" door de Nederlandse Organisatie Kring (NOK). Dit onderzoek resulteerde in de instelling van een coördinatiegroep die belast werd met de uitwerking van een tweetal interne nota's die betrekking hadden op de basispolitiefunctie en op de organisatie en ontwikkeling van het korps. Daartoe werd het noodzakelijk geacht dat er binnen het korps onderzoek zou plaatsvinden naar de problemen die zich bij de verschillende diensten voordoen. Op grond van de uitkomsten van dat onderzoek zou gewerkt kunnen worden aan prioriteitsbepaling en specialisaties binnen het korps en aan de organisatievormen waarbinnen dat zou moeten gebeuren. De gedachten gingen daarbij uit naar een uitwerking van de denkbeelden uit het rapport 'Politie in Verandering' van de projectgroep Organisatiestructuren (1977), waarin wordt gewezen op de noodzaak van grotere integratie van de politie in de maatschappij. Dit zou dan moeten gebeuren volgens een model van "team-policing", waarbij wijkpolitieteams (al dan niet binnen een geografisch afgebakend gebied) zoveel mogelijk met de totale politietaak (de basispolitie functie) belast

worden. Volgens dit rapport zou de politie meer terug moeten naar de 'basis' en nauwer in contact moeten treden met de bevolking. Naast het onderzoek binnen het politiekorps zelf zou de invulling van deze basispolitiefunctie moeten plaatsvinden op grond van een onderzoek onder de Utrechtse bevolking. Dit onderzoek zou een inzicht moeten geven in de mate waarin de bevolking bepaalde verschijnselen en ontwikkelingen in de maatschappij als probleemgebieden ervaart en als werkterrein van de politie beschouwt. Het onderzoek onder de bevolking is opgenomen in het onderzoekprogramma van het WODC naar de effecten van nieuwe, experimentele methoden ter bestrijding van de kleine criminaliteit (zie hoofdstuk I). Voordat de reorganisatie van het korps zijn beslag zal gaan krijgen is onder andere onder de Utrechtse bevolking een onderzoek gehouden. Dit onderzoek zal mede kunnen dienen om de reorganisatie in te vullen en de basispolitiefunctie inhoud te geven. De veranderingen zullen geëvalueerd worden door in de loop der tijd nogmaals onderzoek onder de bevolking uit te voeren.

2.2. Het onderzoek van en door de recherche

Door de coördinatiegroep (zie 2.1.) werd gewezen op de noodzaak tot onderzoek naar de werklust van de recherche.

In het voorjaar van 1977 werd een werkgroep geformeerd, de werkgroep Nieuwbouw en Organisatieontwikkeling Recherche, later aangeduid als werkgroep Nieuwe Organisatie Recherche (N.O.R.) die tot taak kreeg een aantal onderzoeken te verrichten en te komen tot voorstellen tot verbeteringen.

De onderzoeken hebben plaatsgevonden in de periode van 1977-1979 en waren o.a. gericht op de werklust, de capaciteit en de manbesteding bij de algemene recherche. Er werd ook onderzoek verricht naar door de rechercheurs gewenste prioriteiten in de opsporing en naar de ophelderingspercentages van verschillende soorten van delicten. Het rechercheproces werd bekeken in die zin dat nagegaan werd welke aangiften in behandeling waren genomen en welke uiteindelijk opgelost waren. De effectiviteit van CID-informatie werd onderzocht; welke info's werden daadwerkelijk door de rechercheurs gebruikt en welk re-

sultaat hadden deze info's opgeleverd. Andere onderzoeken hadden betrekking op aangifte-tijdstippen, overuren, het dienstrooster, de ervaringsopbouw van het gehele korps en de opbouw van de afdeling algemene recherche naar het aantal jaren recherche-ervaring. Door de NOR is in het najaar van 1979 een rapport uitgebracht, waarin uitgebreid verslag wordt gedaan van de onderzoekresultaten.(1)

Deze onderzoeken waren erop gericht het recherche-werk in kaart te brengen en knelpunten te signaleren. Vooruitlopend op de uitkomsten van de overige onderzoeken waren de resultaten van het onderzoek naar prioriteiten in de opsporing van bepaalde delicten en naar de ophelderingspercentages van deze delicten zowel binnen de afdeling recherche als binnen het korps aanleiding om, vooruitlopend op toekomstige veranderingen, bij de afdeling algemene recherche een project te starten met het doel speciale aandacht te besteden aan de opheldering van inbraken en diefstallen. Van de zeer vele aangiften werd, zo bleek uit onderzoek, slechts ongeveer eenzesde deel opgehelderd. Dit project, het zogenoemde inbraakproject, werd in december 1978 gestart.

2.3. Evaluatie van het inbraakproject

Het uiteindelijke doel van de onderzoeken bij de algemene recherche was te komen tot zodanige veranderingen binnen de organisatie (van de recherche of van het gehele korps) dat er een grotere beheersbaarheid en betere resultaten van opsporingsonderzoek verkregen zouden worden. Het inbraakproject zou opgevat kunnen worden als zo'n vorm van verandering in de organisatie.

In haar contacten met het politiekorps nam het WODC kennis van het bestaan van het inbraakproject. Het politiekorps beschikte zelf niet over mogelijkheden en middelen om de werkzaamheden van het inbraakproject te evalueren. Vanuit een tweeledige belangstelling heeft het WODC aangeboden een evaluatieonderzoek te verrichten. Allereerst zou de benadering van het criminaliteitsvraagstuk door het inbraakproject gezien kunnen worden als een nieuwe methode van werken van de politie en als zoda-

nig opgenomen kunnen worden in het in hoofdstuk 1 genoemde onderzoeksproject van het WODC naar experimenten ter bestrijding van de kleine criminaliteit. Daarbij kwam dat het inbraakproject nauw aansloot bij de aanvankelijke opzet van deze experimenten, waarin de nadruk lag op een repressieve aanpak van criminaliteit.

Ten tweede zou het inbraakproject beschouwd kunnen worden als een toepassing van enkele aanbevelingen van een Amerikaans onderzoek naar de werkzaamheden van de recherche.

Voor zover bekend is er in Nederland nog weinig onderzoek verricht naar de werkwijze en de effectiviteit van de recherche; bekend zijn enkele Amerikaanse studies, zoals: "The Criminal Investigation Process"(2) en "Managing Investigations: the Rochester system"(3).

Er bestaan grote verschillen tussen Amerika en Nederland voor wat betreft organisatie en werkwijze van de politie. Het zou dan ook niet juist zijn om te veronderstellen dat de resultaten uit deze Amerikaanse studies ook van toepassing zijn voor Nederland. Wel kunnen ze inzicht geven in de werkwijze van de recherche als zodanig en in de effecten van bepaalde maatregelen die in het kader van reorganisatie en modernisering van de politie getroffen kunnen worden als antwoord op het criminaliteitsprobleem. Vanuit dat gezichtspunt zal in het kort de uitgebreide studie van de Rand Corporation besproken worden.

Het onderzoek van de Rand Corporation had tot doel:

1. beschrijven van de organisatie en werkwijze van de recherche op nationaal niveau
2. schatten van de bijdrage van het recherche-werk aan het bestrijden van de criminaliteit
3. vaststellen van de effectiviteit van nieuwe technieken en systemen die gebruikt worden om de werkwijze van de recherche te verbeteren
4. nagaan of de effectiviteit van de recherche samenhangt met organisatie, personeel, procedures e.d.

De onderzoeksgegevens waren afkomstig uit verschillende bronnen. Door ca. 150 politiekorpsen werd een vragenlijst ingevuld, waarin gevraagd werd o.a. korpsgegevens; organisatie,

werkwijze en specialisatie van de recherche; opleiding van de rechercheurs; ophelderingspercentages; omvang van de criminaliteit. Een meer gedetailleerde studie vond plaats bij ca. 25 politiekorpsen, waarbij gegevens werden verzameld over verloop en aard van de ophelderingen. De werkzaamheden van de recherche-afdelingen werden geobserveerd; de onderzoekers namen deel aan het werk van de recherche en individuele rechercheurs werden gedurende een bepaalde periode continu gevolgd. Ook werden er gegevens verzameld over de tijdsbesteding van iedere rechercheur, over het aantal behandelde zaken en het aantal ophelderingen. In deze studie nam Kansas City een belangrijke plaats in, omdat daar een groot aantal gegevens over het researchewerk in een geautomatiseerd systeem waren opgeslagen en daarmee beter toegankelijk waren voor onderzoek. Ook werd een kleine telefonische enquête gehouden onder slachtoffers van delicten.

De belangrijkste onderzoeksresultaten waren dat:

1. verschillen tussen de korpsen in recherche-ervaring, mankracht, werklast en procedures geen merkbaar effect hadden op criminaliteit, arrestaties of ophelderingspercentages;
2. de vorm volgens welke de rechercheurs waren georganiseerd (team-policing, specialisatie of generalisatie, surveillancedienst versus justitiële dienst) niet in verband gebracht kon worden met verschillen in criminaliteit of ophelderingspercentages;
3. meer dan de helft van alle ter kennis gekomen ernstigere vormen van criminaliteit (aanranding, beroving, overval, inbraak, diefstal) slechts oppervlakkige aandacht vande recherche kreeg;
4. de tijd van de rechercheur voornamelijk besteed werd aan het doornemen van rapporten, aan het horen van slachtoffers van zaken die toch niet opgehelderd (kunnen) worden en aan het afhandelen en op papier in orde maken van een opgehelderde zaak;
5. de meest belangrijke factor bij het al dan niet opgehelderd worden van een zaak gevormd werd door de informatie die het slachtoffer verstreekte aan de politie-agent die op de plaats van onheil aanwezig was;

6. van die zaken die uiteindelijk opgehelderd werden, maar waarbij op het tijdstip dat de zaak ter kennis kwam van de politie de dader nog niet bekend was, bijna alle zaken opgehelderd werden als resultaat van routinewerkzaamheden van de politie;
7. de meeste politiekorpsen meer inlichtingen en informatie verzamelden dan zij productief konden verwerken;
8. vingerafdrukken zelden het enige bewijs waren om een verdachte te identificeren;
9. de politie het onderzoek naar de zaak niet goed gedocumenteerd had wat een hoger percentage septs tot gevolg had en minder sterke argumenten voor de OvJ om strafvervolgung te vorderen;
10. slachtoffers van delicten het in het algemeen zeer op prijs zouden stellen om officieel op de hoogte gebracht te worden van het verloop en de afloop van de zaak.

De resultaten van dit Amerikaanse onderzoek wezen uit dat de gangbare benaderingen van opsporingsonderzoek weinig bijdroegen in het ophelderen van criminaliteit. In het rapport worden daarom enkele voorstellen tot verandering gedaan. Verondersteld daarbij werd dat deze veranderingen wel de effectiviteit van het recherchewerk zullen vergroten (meer arrestaties, meer strafvervolgingen, besparing van mankracht), maar niet noodzakelijkerwijs zullen leiden tot een significante verbetering van de ophelderingspercentages; deze vooral ook bleken bepaald te worden door factoren zoals medewerking van slachtoffer of getuigen en de inschakeling van de surveillance-dienst. Voorstellen tot veranderingen die in het rapport gedaan worden, zijn o.a.:

1. het beperken van een recherche-onderzoek tot alleen de meer ernstige misdrijven. Aan opsporingsonderzoek dat gedoemd is te mislukken, moet minder tijd besteed worden. Als een eerste analyse van de zaak weinig oplevert over mogelijke verdachten, moet het slachtoffer meegedeeld worden dat er (voorlopig) geen opsporingsonderzoek zal worden ingesteld.
2. aparte eenheden instellen om ernstige misdrijven te onderzoeken; deze delicten vergen vaker de inschakeling van re-

chercheurs met meer ervaring;

3. het onderzoek naar ernstige misdrijven laten verrichten door nauwgezet gesuperviseerde teams in plaats van door individuele rechercheurs.
4. het verhogen van het gebruik van informatie-verwerkende systemen.
5. het recherche-onderzoek dat plaatsvindt na de aanhouding van de verdachte meer onder de autoriteit van justitie laten plaatsvinden.
6. programma's ontwerpen om de burger te wijzen op zijn belangrijke rol in het ophelderen van een misdrijf.

Zoals in de volgende hoofdstukken naar voren zal komen zijn enkele voorstellen in min of meer aangepaste vorm terug te vinden in de organisatie van het inbraakproject. In het evaluatieonderzoek dat door het WODC is uitgevoerd, is nagegaan wat de (voorlopige) effecten van deze nieuwe, experimentele organisatievorm zijn geweest.

Organisatie en werkwijze van de algemene recherche

3.1. Inleiding

De directe aanleiding tot het formeren van het inbraakproject was de sterke toename van het aantal bij de politie ter kennis gekomen inbraken en diefstallen in vergelijking met voorgaande jaren, en de geringe ophelderingspercentages. Bij de afdeling algemene recherche bestond de indruk dat men meer zaken zou kunnen ophelderen wanneer men meer tijd zou hebben voor het verrichten van recherche-onderzoek. Daarbij kwam dat men vermoedens had over de richting waarin mogelijke verdachten gezocht zouden kunnen worden (de relatie tussen drugs en criminaliteit is recentelijk door verschillende instanties als veronderstelling naar voren gebracht). Het ontbreken van voldoende tijd en mankracht, de gepercipieerde geringe ernst van het delict en het veelal ontbreken van aanwijzingen op het moment van aangifte werden als belangrijkste redenen gezien voor het achterwege blijven van recherche-onderzoek. Vanwege de omvang van de inbraken en diefstallen was men van mening dat deze situatie niet langer kon blijven voortduren en dat naar mogelijkheden gezocht zou moeten worden om meer tijd en mankracht vrij te maken voor het verrichten van opsporingsonderzoek.

De algemene recherche te Utrecht had reeds enige jaren ervaring opgedaan met een projectmatige wijze van Rechercheren bij ernstige misdrijven zoals bij een moord, een bankoverval, de RAF en bij georganiseerde vormen van criminaliteit zoals vals geld en internationale heroïne-transporten. Besloten werd de projectbenadering ook toe te passen op inbraken en diefstallen. Door de grote omvang ervan werd een systematische aanpak noodzakelijk geacht.

In hoofdstuk 4 zal verder ingegaan worden op de kenmerken van de projectmatige benadering en op de doelstellingen en de werkwijze van het inbraakproject. In dit hoofdstuk zal in het kort uiteengezet worden wanneer en op welke wijze door de algemene recherche een aangifte in behandeling genomen wordt.

3.2. Aangifte van delicten

Een delict kan langs verschillende wegen ter kennis komen van de politie i.c. van de recherche.

Een belangrijk onderscheid daarbij is het feit of de melding telefonisch dan wel persoonlijk op het politiebureau dan wel schriftelijk plaatsvindt. Meldingen die telefonisch binnenkomen bij de meldkamer worden doorgegeven aan de recherche en/of aan de surveillancedienst. Mede afhankelijk van de aard van de melding zal de politie zich naar de plaats van het onheil begeven en daar aangifte opnemen of aan de burger vragen naar het politiebureau te komen om aangifte te komen doen en een procesverbaal van aangifte te ondertekenen (bij meldingen van inbraken wordt in Utrecht in een aantal gevallen tijdens een zgn. 'inbrakentoe' de aangifte bij het slachtoffer thuis opgehaald).

Aangiften van delicten, die persoonlijk op het politiebureau gedaan worden, zullen op het hoofdbureau opgenomen worden door de afdeling recherche (alleen aangiften van fietsdiefstal kennen in Utrecht een tamelijk routinematige afhandeling door het invullen van een formulier). Op de drie wijkbureaus worden eveneens aangiften opgenomen waarbij het wel zo is dat ernstiger zaken doorverwezen worden naar het hoofdbureau. Schriftelijke aangiften komen binnen bij de algemene recherche.

In het geval dat surveillerende politie-agenten op heterdaad of kort na pleging van het delict de dader(s) betrappen, komt deze zaak in eerste instantie meestal terecht bij deze desbetreffende agenten; het procesverbaal van aangifte wordt door hen opgemaakt. Een aantal factoren bepaalt vervolgens of zij zich ook in een volgend stadium met deze zaak blijven bezighouden; zoals de ernst van de zaak, de drukte van de werkzaam-

heden binnen de surveillancedienst, de ervaring van de agent met het behandelen van misdrijven, eerdere contacten met politie of justitie en leeftijd van de dader(s). In Utrecht is het -in tegenstelling tot andere politiekorpsen (Den Haag, Amsterdam)- zo dat gekozen is voor een beleid waarbij gevallen van winkeldiefstal, kleine diefstallen, vernielingen in handen blijven van de surveillancedienst wanneer de werkzaamheden dat toelaten. Het ligt in de bedoeling dit in de toekomst nog verder uit te breiden.

Niet elke aangifte van een misdrijf wordt in de praktijk door recherche of surveillancedienst in behandeling genomen. Uit onderzoek elders is gebleken dat belangrijke factoren daarbij zijn: de ernst van het misdrijf, de aanwezigheid van sporen of aanwijzingen, de namen van mogelijke verdachten. Alleen ernstigere zaken en zaken met duidelijke aanwijzingen krijgen een followup in de vorm van een opsporingsonderzoek. De overige aangiften zullen veelal resulteren in een zogenaamd "OD-tje", een procesverbaal van aangifte met onbekende dader. Ook als een zaak opsporingsonderzoek krijgt, hoeft dat nog niet te betekenen dat de zaak ook opgehelderd zal worden. Dat zal in sterke mate bepaald worden door het verloop van het recherche-onderzoek in de eerste dagen na de aangifte. Is er dan geen schot in de zaak gekomen, dan is bij minder ernstige delicten de kans groot dat de zaak op de achtergrond zal raken. De desbetreffende rechercheur heeft inmiddels weer nieuwe aangiften in behandeling gekregen, waaraan ook gewerkt moet worden. Bij een ernstiger delict zal het recherche-onderzoek gedurende langere tijd voortgezet worden, ook al lijkt er geen vooruitgang geboekt te worden. Zoals in meer politiekorpsen het geval is, wordt in Utrecht bij een ernstig misdrijf een project geformeerd dat belast wordt met het onderzoek in deze zaak. Een aantal rechercheurs (en eventueel agenten van de surveillance-dienst) wordt onttrokken uit het normale dienstrooster om zich volledig op deze specifieke zaak te richten.

3.3. Organisatie en werkwijze

Het is niet de bedoeling om in deze paragraaf uitvoerig in te

gaan op de organisatie en het functioneren van de algemene recherche; dit zou te veel buiten het doel van het onderzoek komen te liggen.

Om evenwel het werk van het inbraakproject te kunnen vergelijken met het werk van de algemene recherche, is het noodzakelijk de belangrijkste kenmerken c.q. de belangrijkste verschilpunten in het kort te vermelden. Vijf aspecten zijn daarbij te onderscheiden, te weten:

1. werkaanbod
2. samenwerking met andere rechercheurs en/of met andere diensten
3. opsporing en verhoor
4. administratieve ondersteuning en afhandeling
5. werkomstandigheden.

Deze vijf aspecten zullen in grote lijn beschreven worden, zonder daarmee de indruk te willen wekken dat ze een volledig beeld van de algemene recherche geven.

3.3.1. Werkaanbod

Het werkaanbod van de afdeling recherche in een grote stad wordt in sterke mate bepaald door de voortdurende stroom van binnenkomende meldingen, klachten, tips e.d. De situatie in Utrecht is zo dat op het hoofdbureau recherche-zaken meestal binnenkomen bij de algemene recherche. Zaken, en vooral de ernstigere zaken, waarbij in eerste instantie de surveillancedienst betrokken was, komen eveneens vaak terecht bij de algemene recherche, of indien het om speciale zaken gaat, bij de kinderen zedenpolitie of bij de bijzondere recherche.

Naar gelang de aard van de zaak zullen ook zaken die rechtstreeks bij de algemene recherche binnengekomen zijn, overgedragen worden aan de kinder- en zedenpolitie of aan de bijzondere recherche. De schriftelijke meldingen buiten beschouwing latende komen de zaken terecht bij de dienstdoende wachtcommandant. (De algemene recherche bestaat uit drie ploegen (secties), elk onder leiding van een brigadier. Deze laatste bekleedt vaak de functie van wachtcommandant, ofschoon ook andere rechercheurs als zodanig optreden). De wachtcommandant

draagt de zaak over aan een rechercheur voor het opmaken van een procesverbaal van aangifte. De zaak komt dan meestal terecht bij een van de dienstdoende rechercheurs die op dat moment op het bureau aanwezig zijn. Onderzoek van de NOR heeft laten zien dat deze werkwijze kan leiden tot een onevenredige verdeling van het aantal aangiften over de rechercheurs. Naar gelang de aard van de zaak en de aanwezigheid van opsporingsaanwijzingen wordt besloten tot het verrichten van rechercheonderzoek, wat dan vaak terechtkomt bij de rechercheur die ook de aangifte heeft opgenomen. Bij het toedelen van de binnenkomende meldingen en het toedelen van zaken waar rechercheonderzoek moet volgen, heeft de verantwoordelijke wachtcommandant of brigadier veelal geen overzicht van de aard en de hoeveelheid zaken die elke rechercheur van zijn sectie op dat moment nog in behandeling heeft en hoever het onderzoek in die zaken gevorderd is. Ook dit heeft in het verleden tot onevenredige verdelingen geleid.

Gesteld kan dan ook worden dat er aan de organisatie van het werkaanbod het een en ander mankeert. Dit heeft o.a. tot gevolg dat rechercheurs klagen over het ontbreken van voldoende tijd, om rechercheonderzoek te verrichten, om personen te verhoren, om de administratieve afhandeling van een zaak rond te maken. Ze worden voortdurend geconfronteerd met nieuwe aangiften, meldingen van zaken, binnenkomende telefoontjes e.d. In Utrecht is geprobeerd in deze situatie enige oplossing te bieden door het instellen van zogenaamde 'opvangploegen'; een deel van de rechercheurs van een sectie heeft dienst op het politiebureau zelf en neemt de opname van meldingen, tips e.d. voor hun rekening, de overige dienstdoende rechercheurs werken aan de zaken die zij in portefeuille hebben. Ook proberen de groepsbrigadiers te komen tot een overzicht van de zaken die hun rechercheurs onder zich hebben en van de stand van het onderzoek in deze zaken. Deze initiatieven vormen evenwel geen structurele oplossing voor het komen tot een beheersing van het recherchewerk.

3.3.2. Interne en externe samenwerking

Een rechercheur heeft een grote mate van autonomie in het bepalen van de activiteiten die hij met het oog op de hem toegevozen zaken onderneemt; er vindt weinig controle of overleg plaats. In veel gevallen is een rechercheur individueel met een zaak bezig; alleen bij grotere en/of ernstigere zaken worden meer rechercheurs met dezelfde zaak belast (5). Tussen de rechercheurs onderling is dan ook weinig samenwerking. Men weet weinig van de zaken waar de anderen mee bezig zijn. Behoudens het korte overleg bij het wisselen van de diensten is er bij de algemene recherche geen structuur voor overleg tussen de rechercheurs. Een rechercheur kan zich uit het dagrapport een beeld vormen van de gebeurtenissen van die dag; en verder uit de informele contacten met zijn collega's.

De samenwerking met andere diensten van het politiekorps is tweeledig. Bij de CID binnenkomende informatie wordt - voor zover relevant geacht - besproken op een wekelijkse CID-vergadering, waarin ook de recherche vertegenwoordigd is. De CID houdt bij voorkeur, mede uit angst voor het zoekraken van info's, alle informatie onder zich. Wanneer een rechercheur informatie wil hebben, dan moet hij zelf contact zoeken met de CID. Contacten met de HKD en de THOD worden overgelaten aan het initiatief van de rechercheur. Alleen bij omvangrijke inschakeling van andere diensten, zoals een volgploeg of een observatieploeg, treedt de sectie-adjutant op.

3.3.3. Opsporing en verhoor

Het startpunt van het recherche-werk is doorgaans de aangifte. Met uitzondering van heterdaad-zaken ontbreekt vaak de naam van de dader, of zijn er slechts vage aanwijzingen. Het opsporingsonderzoek bestaat o.a. uit het verzamelen van zoveel mogelijk informatie, het natrekken van tips, het controleren van aanwijzingen of sporen. Na een grondige voorbereiding zou dan het aanhouden van een verdachte het sluitstuk van de opsporing zijn. Niet altijd zal de rechercheur het tijdstip van aanhouding zelf kunnen bepalen, maar is hij afhankelijk van de surveillancedienst die deze verdachte op grond van een zogenaamde

'interne signalering' aanhoudt.

De duur van het verhoor van een verdachte is in eerste instantie beperkt tot het politieverhoor (maximaal 6 uur). Wanneer de zaak binnen die tijd rond is, zal de dader weer op vrije voeten gesteld worden. Wanneer dat niet het geval is, kan de verdachte door de (hulp)officier van justitie in verzekering gesteld worden (maximaal 2 x 48 uur).

Het is zeer wel mogelijk dat onder invloed van tijddruk en werklast het verhoor van een verdachte binnen de duur van het politieverhoor beëindigd wordt, wanneer hij de zaak waarvoor hij is aangehouden, bekend heeft. Het zou dan wel eens kunnen zijn dat een langduriger verhoor tijdens een invezekeringstelling meer zaken aan het licht gebracht zou hebben.

3.3.4. Administratieve ondersteuning en afhandeling

Onderzoek heeft aangetoond dat bij het ophelderen van een zaak de meeste tijd ging zitten in het op schrift zetten van de zaak, het rondmaken van verklaringen, het uitwerken van het procesverbaal. Ook onderzoek van de NOR liet zien dat er zaken waren die naar buiten toe onopgehelderd bleven; de tijd ontbrak om de zaak en de afloop op papier te zetten en een procesverbaal op te maken, alhoewel de zaak wel opgehelderd was. De kans dat dit laatste gebeurde was vooral bij kleine zaken groot, mede vanwege de eventuele geringe kans op strafvervolgung van de dader. Hierin is enige verbetering aangebracht door het opnemen van administratieve medewerksters bij de algemene recherche, doch dit blijkt nog geen afdoende oplossing te zijn. Vooral het uitwerken van processenverbaal gebeurt bij voorkeur door de rechercheur zelf vanwege de specifieke eisen die daaraan gesteld worden. Al met al blijft er relatief veel tijd zitten in het uitwerken van het -vaak achter elkaar doorlopende en wanneer het om meer zaken gaat daardoor voor een officier van justitie onoverzichtelijke-procesverbaal.

3.3.5. Werkomstandigheden

De algemene recherche kent drie ploegen die wisselend drie diensten draaien: de vroege dienst van 07.00-15.00 uur, de late

middagdienst van 15.00-23.00 uur en de nachtdienst van 23.00-07.00 uur. De (gedeeltelijke) afhankelijkheid van het werkaanbod heeft tot gevolg dat er regelmatig overuren gemaakt worden, vanwege binnenkomende aangiften of vanwege zaken die rondgemaakt moeten worden binnen de duur van het politieverhoor of van de invezekeringstelling. Dat dit een zeer ongelijke verdeling van het overwerk over de rechercheurs met zich mee kan brengen, is uit het NOR-onderzoek naar voren gekomen. De diversiteit van zaken waarmee de rechercheurs belast worden kan zeer groot zijn, omdat in principe alle zaken bij de algemene recherche terechtkomen.

4.1. Inleiding

Aanleiding tot het formeren van een project was het grote aantal meldingen van inbraak en diefstal die voor een groot deel onopgehelderd bleven, mede door het ontbreken van voldoende tijd en mankracht om deze zaken systematisch aan te pakken. Daarbij wezen de uitkomsten van de NOR-onderzoeken en de eerdere ervaringen met projecten op het belang van beheersing en coördinatie van het recherche-werk. Er werd besloten een team van rechercheurs in te stellen die onder leiding van een projectcoördinator speciaal belast zouden worden met het ophelderen van inbraken en diefstallen en die daarvoor werden vrijgemaakt uit de 'normale' dienst. Het streven naar een grotere beheersing en coördinatie is terug te vinden in de kenmerken van het inbraakproject. Deze kenmerken zijn:

1. beschikbaarheid van informatie en tijd voor het verrichten van onderzoek
2. aanwezigheid van een projectcoördinator
3. administratieve ondersteuning en afhandeling
4. werkomstandigheden
5. inschakeling van de surveillancedienst.

Elk van deze kenmerken zal in de paragrafen 4.2 en 4.3 toegelicht worden. De laatste paragraaf vermeldt de doelstellingen van het inbraakproject.

4.2. Werkwijze van het inbraakproject

Het belangrijkste verschil tussen de werkwijze van de algemene recherche en de werkwijze van het inbraakproject is dat het inbraakproject niet start met het opnemen van een binnengekomen aangifte, maar met de informatie die reeds binnen het po-

litiekorps aanwezig is, zowel over mogelijke verdachten als over de gepleegde inbraken en diefstallen. De studie van de Rand Corporation stelt o.a. dat de politie te weinig overzicht heeft over en gebruik maakt van de informatie waarover zij beschikt. Het inbraakproject bouwt a.h.w. voort op dit gegeven en neemt de beschikbare informatie als start van het recherche-onderzoek en zoekt naar mogelijkheden om deze informatie beter te verwerken.

Een systematisering van informatie kan aanleiding zijn tot het aanhouden van verdachte personen. Het werk van het inbraakproject begint in feite dan ook veelal met het aanhouden van een verdachte die voor een nader verhoor meegenomen wordt naar het politiebureau. Analoog aan de vijf aspecten van de werkwijze van de algemene recherche zal de werkwijze van het inbraakproject besproken worden om daarmee de belangrijkste verschillen aan te geven.

4.2.1. Werkaanbod

Binnen het inbraakproject is er een grotere beheersing van het werkaanbod. Het project begint haar recherche-werk niet met elke afzonderlijk binnekomende aangifte, maar met beschikbare informatie over mogelijke daders of over verwante inbraken of diefstallen. De projectcoördinator heeft de dagelijkse leiding van de werkzaamheden; hij heeft een overzicht van de zaken die binnen het project zijn aangepakt en regelt de verdeling van de werkzaamheden over de projectrechercheurs. Van belang is dat men als team op de hoogte blijft van elkaars werkzaamheden. De mogelijkheid om onderling informatie uit te wisselen is gerealiseerd door in principe volgens een vaste dagdienst te werken en door dagelijks onderling overleg te voeren bij de aanvang van het werk. In tegenstelling tot het werk bij de algemene recherche kan een rechercheur binnen het inbraakproject minder zelfstandig beslissen of hij een bepaalde zaak gaat aanpakken, of het onderzoek in een zaak blijft voortzetten. De projectcoördinator deelt hem een bepaalde zaak toe en informeert regelmatig (vrijwel dagelijks) naar het verdere verloop ervan. Van alle in behandeling zijnde zaken wordt bovendien

een overzicht gemaakt dat door de projectcoördinator wordt bijgehouden.

4.2.2. Interne en externe samenwerking

De samenwerking tussen de projectrechercheurs onderling is groter dan bij de algemene recherche. Niet alleen ziet men elkaar frequenter en is men meer op de hoogte van elkaars werkzaamheden, maar ook wordt er zoveel mogelijk geprobeerd om mee dan een rechercheur aan een zaak te zetten. Door de brede samenstelling van het inbraakproject (zie ook paragraaf 4.3.) kwam dit er vaak op neer dat een rechercheur samenwerkte met een agent van de surveillance-dienst. De samenwerking met andere diensten van het korps zal in grote lijn weinig afwijken van de situatie bij de algemene recherche. De projectcoördinator verzorgt (evenals de sectie-adjutant dat doet) de contacten met andere diensten en met de justitie (bij inverzekeringstellingen). Contacten met CID, HKD of THOD worden door de rechercheurs zelf gelegd.

4.2.3. Opsporing en verhoor

Het feit dat het inbraakproject haar werk begint vanuit beschikbare informatie betekent dat in de fase van opsporing en verhoor belangrijke verschilpunten bestaan met de algemene recherche. Bij het inbraakproject zal vaak geen lange fase van voorbereiding en onderzoek nodig zijn; begonnen wordt met de aanhouding van een verdachte voor nader verhoor.

Omdat de projectrechercheurs zijn vrijgemaakt uit de 'normale' dienst kunnen ze al hun tijd besteden aan de hen toegewezen zaak, aan het aanhouden en verhoren van een verdachte.

Ook om andere redenen is de tijd die beschikbaar is voor het verhoren van een verdachte groter. In tegenstelling tot de situatie bij de algemene recherche wordt bij het inbraakproject het middel van de inverzekeringstelling veel vaker toegepast. Niet alleen hebben de project-rechercheurs meer tijd voor het verhoren van een verdachte, ook de aard van het verhoor kan verschillen. Binnen het inbraakproject beschikt men over meer

informatie die in het verhoor ingebracht kan worden, en waardoor wellicht meer zaken door de verdachte bekend worden.

4.2.4. Administratieve ondersteuning en afhandeling

Het inbraakproject bouwt in belangrijke mate voort op de beschikbare informatie. Deze dient dan ook voor alle leden van het project toegankelijk te zijn. Daartoe zijn twee systemen opgezet: een systeem waarin gegevens over binnengekomen aangiften verzameld zijn (het zakendossier) en een systeem waarin gegevens over mogelijk verdachten zijn bijeengebracht (het persoonsdossier). Binnenkomende informatie, o.a. van de CID, wordt hierin gebundeld tot een soort van 'eigen (1) informatiesysteem, toegespitst op inbraken en diefstallen. Voor het opbouwen en bijhouden van die systemen is een administratieve medewerkster in het inbraakproject opgenomen. Daarnaast neemt zij ook een deel van de administratieve afhandeling van opgehelderde zaken voor haar rekening (het uittypen van verklaringen e.d.). In de afhandeling van de opgehelderde zaken zijn bij het inbraakproject nog andere wijzigingen aangebracht. Om te voorkomen dat verklaringen van verdachten meermalen uitgetypt moeten worden, worden deze op standaardformulieren in concept opgenomen. Vervolgens wordt het proces-verbaal in een min of meer gestandaardiseerde vorm opgesteld. Omdat het inbraakproject vaak zaken in behandeling nam, waarbij meer verdachten bij meer zaken betrokken bleken te zijn, dreigde het overzicht over al deze zaken en verdachten verloren te raken, wanneer in het proces-verbaal alle verklaringen achter elkaar getypt zouden worden. Er is overgegaan tot een vorm waarbij van elke zaak en voor elke verdachte een afzonderlijke verklaring aanwezig is. Het proces-verbaal kan dan vrij eenvoudig opgesteld worden door alle verklaringen die op een bepaalde dader betrekking hebben samen te voegen en van een voorblad en een sluitblad te voorzien. Samenstelling en controle hiervan gebeurt door de projectcoördinator.

4.2.5. Werkomstandigheden

Het inbraakproject draait in tegenstelling tot de algemene re-

cherche in principe een dagdienst. Daarmee is meer regelmaat in de dienst aangebracht, alhoewel het zal kunnen zijn dat het verloop van het onderzoek in een zaak met zich meebrengt dat er overgewerkt moet worden in de avonduren of in de weekenden. Het inbraakproject concentreert zich op inbraken en diefstallen. Andere delicten zullen in principe alleen in behandeling genomen worden, wanneer deze bij het verhoor van een verdachte boven tafel komen. Door deze gerichtheid op inbraken en diefstallen bestaat de kans dat er eenzijdigheid, sleur en routine zal optreden in het werk van de project-rechercheurs, meer dan dat bij de algemene recherche het geval zal zijn.

4.3. Deelname van de surveillance-dienst

De betrokkenheid van de surveillance-dienst bij recherche-aangelegenheden heeft zich (in Utrecht en in andere politiekorpsen) in het verleden beperkt tot directe assistentie-verlening of het opmaken van het proces-verbaal van aangifte. Geleidelijk aan heeft men in Utrecht geprobeerd de surveillance-dienst meer bij het recherche-gebeuren te betrekken, o.a. door kleine delicten te laten afhandelen door de surveillance-dienst.

In samenhang met de voorgenomen veranderingen zal de surveillance-dienst waarschijnlijk meer geconfronteerd worden met criminaliteit en met de bestrijding van criminaliteit. Dit zal betekenen dat ook agenten van de surveillance-dienst ervaring zullen moeten hebben met recherche-werk. Deelname van de surveillance-dienst aan het inbraakproject zou dus een tweeledig effect kunnen hebben: een verminderde druk op de algemene recherche en een 'leerschool' voor de surveillant. Vanaf de start van het inbraakproject hebben dan ook zowel rechercheurs als agenten van de surveillance-dienst deel ervan uitgemaakt. Wel is de samenstelling regelmatig veranderd: zowel naar aantal leden als naar verhouding tussen aantal rechercheurs en aantal surveillanten.

In principe werden alle rechercheurs in de gelegenheid gesteld om gedurende een bepaalde periode deel te nemen aan het inbraakproject. Wanneer een rechercheur de zaak waarmee hij in

het project belast was had afgesloten, werd bekeken of hij aan een volgende zaak binnen het project zou beginnen of dat een andere rechercheur zijn plaats zou innemen. Het aantal project-rechercheurs was geen vast gegeven. De drukte van de werkzaamheden bij de algemene recherche en bij het inbraakproject bepaalden in grote lijn uit hoeveel leden het project op een bepaalde moment bestond en wat de samenstelling was naar jaren recherche-ervaring (stagiaires, leerling-rechercheurs, rechercheurs met weinig of met veel ervaring in het recherche-werk). Gemiddeld bestond het inbraakproject in de eerste zes maanden uit 3 à 4 rechercheurs.

De deelname van de surveillance-dienst heeft veranderingen gekend. In de aanvangsperiode namen per week steeds andere surveillanten aan het inbraakproject deel. Uit de groep die in die week de dagdienst van de surveillance-dienst (van 0.800 uur tot 16.00 uur) draaide, werden 6 à 8 personen vrijwillig aangezocht of aangewezen. Deze kregen dan van de projectcoördinator een bepaalde taakopdracht, zoals het observeren van panden, het volgen van bepaalde personen. Daarbij bleven ze buiten het inbraakproject opereren vanuit de wijkbureaus. Al vrij snel bleek deze situatie onbevredigend. De surveillanten voelden zich te weinig betrokken bij het inbraakproject; ze kregen een bepaalde taakopdracht, maar de bedoeling daarvan werd hen veelal niet duidelijk gemaakt, hetgeen demotiverend werkte. Daarom werd al vrij snel overgegaan tot een andere wijze van participatie van de surveillanten bij het inbraakproject. Ze werden op vrijwillige basis voor de duur van in principe twee weken in het project opgenomen en gedetacheerd op het hoofdbureau. Tezamen met een rechercheur of met een collega van de surveillance-dienst kreeg men een eigen zaak toegewezen. Toen het inbraakproject enige tijd draaide kwam het ook voor dat een agent van de surveillance-dienst via een zogenaamde "eigen zaak" in het project terecht kwam. Hij kreeg dan de mogelijkheid een zaak waartegen hij in de surveillance-dienst was aangelopen, binnen het project af te handelen. Gedurende die tijd werd hij vrijgemaakt uit de surveillance-dienst. Dit gebeurde bij voorbeeld omdat de zaak raakvlakken had met zaken waaraan het project werkte of omdat een aange-

houden verdachte reeds door het inbraakproject gezocht werd. Motivatie en interesse van de surveillance-dienst voor het inbraakproject werden door deze vorm van deelname vergroot. Bovendien kregen ze -meer dan in de beginperiode- ervaring in de manier waarop het ophelderen van een delict zoals een inbraak of diefstal aangepakt moet worden. Gemiddeld bestond in de eerste zes maanden het inbraakproject uit drie à vier agenten van de surveillance-dienst.

4.4. Doelstellingen van het inbraakproject

Het streven om tot een betere beheersing van het recherche-werk te komen staat in de project-benadering centraal: betere coördinatie en werkverdeling zouden moeten leiden tot een verhoging van het percentage opgehelderde inbraken en diefstallen. In grote lijnen kunnen drie doelstellingen van het inbraakproject onderscheiden worden.

1. een verhoging van het ophelderingspercentage van inbraken en diefstallen;
2. een efficiëntere wijze van werken; d.w.z. betere resultaten behalen met relatief minder mankracht;
3. een greep krijgen op groepsvorming van daders; en eventueel op "zwaardere jongens", die niet alleen binnen de stad Utrecht, maar regionaal of landelijk opereren.

Nevendoelen van het inbraakproject waren o.a. een verhoging van de ophelderingspercentages van andere delicten; de arrestatie van helers en dealers; een hogere arbeidssatisfactie van de rechercheurs en een grotere betrokkenheid van de surveillance-dienst bij het researchewerk.

5

Opzet en uitvoering van onderzoek

5.1. Inleiding

Doel van het WODC-onderzoek was na te gaan of het inbraakproject erin slaagde haar doelstellingen te realiseren. Dit zou o.a. moeten blijken uit gegevens over het aantal aangiften van inbraken en diefstallen, over het aantal ophelderingen, over de personen die deze zaken gepleegd hadden en over de tijd die gemiddeld aan een zaak besteed werd.

Gegevens over een periode voorafgaande aan het inbraakproject en gegevens over een periode dat het inbraakproject draaide zouden met elkaar vergeleken moeten worden.

Bij de start van het inbraakproject was geen einddatum gesteld. Mede afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden zou het inbraakproject blijven voortbestaan; in ieder geval voor de periode van een half jaar. Besloten is daarom het onderzoek te richten op een periode van een jaar voor de start van het project en het eerste halfjaar na de start van het project: de periode van 1 december 1977 tot en met 30 november 1978 tegenover de periode van 1 december tot en met 31 mei 1979.

5.2. Het onderzoekmateriaal

Voor het onderzoek zijn vier bronnen gebruikt.

1. Uit dossiers en processen-verbaal is het aantal aangiften van inbraken en diefstallen en het aantal ophelderingen geregistreerd. Ook zijn gegevens verzameld over de aard van deze aangiften.
2. Over de daders van de opgehelderde inbraken en diefstallen zijn gegevens opgevraagd uit de Justitiële Documentatie. Wanneer zij daarin niet voorkwamen, is nagegaan of zij bij

de Utrechtse politie bekend waren.

3. De administratie van het inbraakproject heeft zoveel mogelijk bijgehouden hoeveel rechercheurs en surveillanten aan het project hebben deelgenomen en gedurende welke periode. Daaruit zou een gemiddelde tijdsbesteding per zaak berekend kunnen worden.
4. Gesprekken met leden van het inbraakproject hebben gegevens opgeleverd over hun ervaringen met deze vorm van onderzoeken.

Bij deze onderzoekgegevens zijn enkele kanttekeningen van belang. Het inbraakproject beperkte zich niet tot inbraken en diefstallen, maar nam -eigen aan haar werkwijze- ook andere delicten mee. Het werk van het inbraakproject begon meestal met de aanhouding van een verdachte van een inbraak of diefstal. Uit het verhoor van deze verdachte kwamen in de praktijk ook andere delicten aan het daglicht. In het verdere verloop van het bestaan van het inbraakproject gebeurde het ook dat andere delicten aldaar werden afgehandeld vanwege de beschikbare tijd en mankracht; bijvoorbeeld berovingen en openlijke geweldplegingen. Het inbraakproject zou te kort gedaan worden wanneer alleen gelet zou worden op het aantal inbraken en diefstallen.

Een ander kenmerk van het inbraakproject is dat de verdachten in het (intensieve) verhoor delicten bekenden, waarvan geen aangifte was gedaan. Bij het berekenen van het ophelderingspercentage zal daarmee rekening gehouden moeten worden.

Uit de processen-verbaal zijn gegevens vermeld over de aard en de plaats van het delict en over mogelijke opsporingsaanwijzingen, teneinde te kunnen nagaan of beide onderzoekperiodes op deze kenmerken vergelijkbaar zijn. Daarmee zijn echter geen gegevens bekend over het verloop van het opsporingsonderzoek zelf.

Een belangrijk kenmerk van het inbraakproject is de ruimere tijd voor het verrichten van recherche-werk. Daarbij heeft men binnen het project wellicht ook meer informatie paraat over een aangehouden verdachte, uit het zaken- of persoonsdossier. Dit zou er toe kunnen leiden dat het (langere) verhoor meer bekentenissen oplevert dan in de 'normale' situatie gebeurd

zou zijn. Ook zou het ertoe kunnen leiden dat een op heterdaad betrapte dader uitvoerig wordt verhoord, terwijl men bij de algemene recherche eerder het verhoor beperkt zou hebben tot deze ene zaak. Het inbraakproject kent in feit alleen opgehelderde zaken. Men begint vaak met het aanhouden en verhoren van een verdachte tegen wie sterke vermoedens bestaan. De gemiddelde tijdsbesteding van het inbraakproject heeft bijna geen betrekking op voorafgaand opsporingsonderzoek. Een bijkomend probleem is dat ook agenten van de surveillance-dienst hebben deelgenomen. De tijdsbesteding zal gecorrigeerd moeten worden op de tijd voor begeleiding en instructie van deze laatsten. Deze kanttekeningen geven aan dat een vergelijking van twee vormen van onderzoeken met de nodige voorzichtigheid moet gebeuren. Doel van het onderzoek is dan ook tweeledig. Op de eerste plaats brengt het onderzoek in kaart hoeveel inbraken en diefstallen in een 'normale' situatie opgehelderd worden en waarin de opgehelderde zaken verschillen van de niet-opgehelderde zaken (hoofdstuk 6, 7 en 8).

Vervolgens wordt een beeld gegeven van de aard van de zaken die door het inbraakproject zijn opgehelderd (hoofdstuk 9) en de consequenties m.b.t. de ophelderingspercentages. De gemiddelde tijdsbesteding van het inbraakproject komt in hoofdstuk 10 aan de orde. In hoofdstuk 11 wordt aandacht besteed aan de geverbaliseerde daders. Er wordt nagegaan of men binnen het inbraakproject andere daders heeft geverbaliseerd dan binnen de 'normale' situatie. De gesprekken met leden van het inbraakproject worden in hoofdstuk 12 besproken. Het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 13) bevat een samenvatting van de resultaten van het onderzoek. En vervolgens wordt nagegaan in hoeverre het inbraakproject erin geslaagd is haar doelstellingen te realiseren; en aangegeven, welke punten de aandacht verdienen bij het voortzetten van deze vorm van onderzoeken.

Omvang van inbraak en diefstal in een jaar (1978)

OMVANG VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)

In het WODC-onderzoek zijn gegevens over de omvang van inbraken en diefstallen verzameld vanaf 1 december 1977. Deze datum sluit aan op een onderzoek van de NOR, waarin tot en met 30 november 1977 de ophelderingspercentages van verschillende soorten van delicten waren berekend. Bovendien viel dit zodanig samen met de datum van de start van het inbraakproject (4 december 1978), dat op deze wijze een periode van een jaar in beeld gebracht kon worden, waarin op de 'normale' wijze gerechercheerd is t.a.v. inbraken en diefstallen (6).

In de onderzoekperiode van 1 december 1977 tot en met 30 november 1978 waren 2924 aangiften van inbraak bij de Utrechtse politie binnengekomen; daarvan waren er 473 ook in deze periode opgehelderd, ofwel 16,2%.

Nà 30 november 1978 waren tot eind maart 1978 buiten het inbraakproject om nog 36 aangiften opgehelderd; een ophelderingspercentage van 17,4%. Om tot enige afbakening te komen van de perioden die met elkaar vergeleken worden, zullen deze 36 aangiften buiten beschouwing blijven; de inbraken die tussen 1 december 1977 en 30 november 1978 aangegeven en opgehelderd zijn, zullen vergeleken worden met de inbraken die in diezelfde periode niet opgehelderd zijn. Ditzelfde geldt voor de aangiften van diefstal. Tabel 1 bevat voor enkele veelvuldig voorkomende categorieën van inbraken de omvang en het ophelderingspercentage.

Tabel 1. Omvang van aangifte en opheldering van inbraak

	omvang	opheldering
woningen, flats	895	15,6% (140)
winkels	487	20,7% (101)
scholen, sportzalen	347	22,5% (78)
kantoren, banken, reisbureau's	293	12,6% (37)
schuren, kelders, boxen van fiets	208	7,2% (15)
kantines	162	21,0% (34)

Het aantal aangiften van diefstal in deze zelfde periode lag aanmerkelijk hoger. Wanneer diefstal van en uit voertuigen, diefstal vanaf een bouwterrein en zakkenrollerij buiten beschouwing gelaten worden, (7) waren er 3791 aangiften van diefstal, waaronder 1186 gevallen van winkeldiefstal. Het aantal aangiften van winkeldiefstal is vermoedelijk zeer gering in verhouding tot het werkelijke aantal. De aangiften van winkeldiefstal zijn meestal heterdaad-gevallen. Winkeldiefstal is daarom niet in het WODC-onderzoek opgenomen. Voor de overige vormen van diefstal bedroeg het ophelderingspercentage 10,5% (273). Ook waren er nog enkele diefstallen (13x) opgehelderd in de periode van december 1978 tot en met maart 1979. Tabel 2 geeft de resultaten van enkele veel voorkomende vormen van diefstal.

Tabel 2. Omvang van aangifte en opheldering van diefstal

	omvang	opheldering
woningen, flats	691	14,9% (101)
scholen, sportzalen	438	12,6% (55)
kantoren, banken	265	19,6% (52)
hotels, café's	253	3,8% (9)
universiteitsgebouwen, bibliotheken	141	7,8% (11)
ziekenhuizen, bejaardentehuizen	169	16,0% (27)

Deze tabellen geven geen rooskleurig beeld van de opheldering van inbraken en diefstallen. Dit was overigens uit het onderzoek van de NOR ook al gebleken. Op zich wijkt het beeld over 1978 weinig af van dat van het jaar daarvoor. Het NOR-rapport geeft voor inbraken een ophelderingspercentage van 17,1%, voor diefstallen in woningen, scholen, hotels, ziekenhuizen 2,0% (8). Voor diefstal lijkt de ophelderingskans toegenomen te zijn, voor inbraak is het ongeveer gelijk gebleven.

Het was niet mogelijk een meer gedetailleerde vergelijking te maken naar vormen van inbraak of diefstal. Het NOR-rapport geeft slechts één ophelderingspercentage voor alle vormen van inbraak; en voor diefstal is een aantal vormen tezamen genomen.

In de periode van 1 december 1977 tot en met 30 november 1978 waren er -exclusief 1186 gevallen van winkeldiefstal- 5529 aangiften van inbraak en diefstal, vallend binnen de in de bijlagen A en B gegeven omschrijvingen, binnengekomen. In deze zelfde periode waren er daarvan 755 opgehelderd, 13,7%.

Aard van inbraak en diefstal in een jaar (1978)

AARD VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)

7.1. Inleiding

De ophelderingspercentages van de verschillende vormen van inbraak of diefstal blijken volgens tabel 1 en tabel 2 nogal uiteen te lopen. Men kan zich afvragen of sommige vormen een grotere kans hebben om opgehelderd te worden dan andere; en waardoor wordt deze grotere ophelderingskans dan bepaald.

Het onderzoek beperkte zich tot gegevens uit het proces-verbaal van aangifte; het verloop van het opsporingsonderzoek is niet nader bekeken. Uit de processen-verbaal zijn gegevens verzameld over: datum en tijdstip van aangifte; (eventuele) datum en tijdstip van delictpleging; aanwezigheid van opsporingsaanwijzingen; waarde van het ontvreemde (geld en/of goederen); en bij inbraak: gegevens over de modus operandi. Op praktische gronden is van de inbraken en diefstallen die in 1978 niet opgehelderd werden een steekproef genomen van 10%. Daarbij zijn enkele vormen van inbraak of diefstal buiten beschouwing gelaten vanwege het geringe aantal aangiften (zoals inbraak in woonschepen, musea, universiteitsgebouwen, bibliotheken of ziekenhuizen). Winkeldiefstallen zijn om eerder genoemde redenen evenmin in het onderzoek opgenomen. De steekproef van niet opgehelderde delicten bestond uit 475 aangiften. Deze zijn vergeleken met de reeds vermelde 755 opgehelderde inbraken en diefstallen. De selectie naar soort inbraak of diefstal en naar onderzoekperiode betekent dat het onderzoek geen conclusies mogelijk maakt over alle aangiften van inbraak of diefstal. Dat neemt niet weg dat in algemene lijn een vergelijking te maken valt tussen opgehelderde en niet opgehelderde zaken. Voordat de resultaten van deze vergelijking

gepresenteerd worden (hoofdstuk 8.6) wordt in dit hoofdstuk ingegaan op enkele kenmerken van (opgehelderde en niet-opgehelderde) inbraken en diefstallen. Hoofdstuk 8 bevat afzonderlijk voor de ophelderingen nog enkele gegevens.

7.2. Aangifte

De recherche heeft het grootste aandeel gehad in het opnemen van de aangiften, 65%; gevolgd door de surveillance-dienst met 21% en de kinder- en zedenpolitie met 14%.

Daarbij deden zich verschillen voor naar de aard van het delict.

De recherche had vooral inbraken opgenomen; ruim driekwart van de aangiften van inbraak in woning of flat alsmede vrijwel alle aangiften van inbraak in kantoor, fabriek of winkel. De surveillance-dienst had relatief veel diefstallen opgenomen; en vooral van diefstal in kantoor, fabriek, school, ziekenhuis en verpleeg- of bejaardentehuis. De kinder- en zedenpolitie had bijna alle inbraken in een school of sportzaal opgenomen alsmede ongeveer de helft van de inbraken in café, snackbar of kantine.

7.3. Waarde van het ontvreemde

Voor zover dit mogelijk was is uit het proces verbaal van aangifte de waarde van het gestolene ontleend. Wanneer het geld betrof leverde dit weinig problemen op. Van ontvreemde goederen was echter in veel gevallen de waarde niet vermeld; deze moest dan geschat worden. De gegevens over de waarde van het ontvreemde kunnen dan ook slechts een globale indruk geven.

Gemiddeld was ca. f 977,- gestolen aan goederen en/of geld, variërend van helemaal niets tot ca. f 30.000,-. Bij 22% van de aangiften was niets ontvreemd (veelal heterdaad-gevallen of pogingen tot); bij 60% lag de waarde beneden de f 1.500,- en bij 18% was voor meer dan f 1.500,- ontvreemd. Tabel 3 geeft van enkele vormen van inbraak of diefstal de gemiddelde waarde van het ontvreemde (afgerond op guldens), met inbegrip van de heterdaad-gevallen. Tussen haakjes zijn de aantallen vermeld waarop het gemiddelde berekend is.

Tabel 3. Waarde van het ontvreemde

<u>inbraak in:</u>		
woning/flat	1128	(251)
winkel	1239	(145)
kantoor/bank/fabriek	1104	(47)
hotel/café/kantine	521	(70)
school/sportzaal	415	(130)
<u>diefstal in:</u>		
tentoonstelling/beurs	1125	(16)
woning/flat	785	(168)
kantoor/bank/fabriek	751	(89)
ziekenhuis/bejaardentehuis	429	(63)
school/sportzaal	345	(94)

De individuele burger werd financieel vooral getroffen bij inbraken; het bedrijf of de onderneming bij diefstal. De gemiddelde waarde van het gestolene was bij inbraak bij particulieren gelijk aan f1.416,-; bij 50% was het beneden de f 650,-. Bij inbraak bij bedrijven was het gemiddelde gelijk aan f1.031,-; bij 50% beneden de f 100,-. Bij diefstal ontstond een omgekeerd beeld. Bij individuele burgers was gemiddeld voor f 475,- gestolen; bij 50% beneden de f 200,-. Bij bedrijven was gemiddeld voor f 1.496,- (o.a. diefstal van (dure) artikelen op tentoonstellingen) gestolen; bij 50% beneden de f451,-

7.4. Opsporingsaanwijzingen

Bij het grootste deel (85%) van de aangiften ontbraken opsporingsaanwijzingen. Voor enkele delicten zoals inbraak in school, café, snackbar en kantine en diefstal in woning of flat lag dit percentage iets lager, maar toch bijna altijd nog boven de 60% (de enige uitzondering was inbraak in winkel met 45%).

Alleen de processen-verbaal van aangiften van inbraak bevat ten nog verdere gegevens over de ligging van het object, de

plaats en de wijze van binnenkomst en de specifieke werkwijze om binnen te kunnen komen. In 1978 waren de meeste inbraken gepleegd in aaneengesloten panden, 61%; in 14% was ingebroken in een hoekpand en in 25% in een vrijstaand pand. De plaats van binnenkomst liep nogal uiteen. Bij particuliere woningen was men ofwel aan de voorzijde (45%) ofwel aan de achterzijde (51%) binnengekomen; en in zekere zin gold dit ook voor inbraken in kantoorgebouwen. Bij winkels was zeer vaak (82%) aan de voorzijde ingebroken; bij scholen daarentegen vaker aan de achterzijde (61%) evenals bij café's of dancings (77%).(9). Bij particuliere woningen, bij kantoorgebouwen en bij winkels had men zich relatief vaker toegang verschaft door al dan niet met gebruik van gereedschap een deur of raam te forceren (ca. 65 à 75%); bij scholen en fabrieken relatief vaker door een ruit te vernielen (ca. 50 à 60%).

8

Opheldering van inbraak en diefstal in een jaar (1978)

OPHELDERING VAN INBRAAK EN DIEFSTAL IN EEN JAAR (1978)

8.1. Instantie van opheldering

In de onderzoekperiode over 1978 waren 755 inbraken en diefstallen (winkeldiefstal uitgezonderd) opgehelderd; 46% (344) door de recherche, 30% (224) door de kinder- en zedenpolitie, 12% (88) door de surveillance dienst en 13% (99) door een ander politiekorps. De verdeling naar delictgroep is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4. Opgehelderde diefstal en inbraak

	inbraak	diefstal
algemene recherche	69% (237)	31% (107)
surveillance dienst	45% (40)	55% (48)
kinder- en zedenpolitie	75% (168)	25% (56)
ander politiekorps	27% (27)	73% (72)

De recherche en de kinder- en zedenpolitie hebben vaker een inbraak opgehelderd, de surveillance dienst vaker een diefstal. Dit sluit ook aan bij de onderzoekuitkomsten dat de recherche en de kinder- en zedenpolitie relatief vaak de aangiften van inbraak hadden opgenomen. Afgaande op tabel 4 zou men concluderen dat nog niet de helft van de ophelderingen voor rekening is gekomen van de recherche. Dit beeld kan echter vertekend zijn omdat vooral ingeval van minderjarige daders de kinderpolitie de zaak overneemt van de recherche. Het voorwerk is dan wellicht door de recherche gedaan, maar de afronding

gebeurt door de kinderpolie. Zo had de kinderpolie in 1978 61 zaken opgehelderd die aanvankelijk bij de recherche waren opgenomen. Omgekeerd had de recherche slechts 6 zaken opgehelderd, waarvan de kinderpolie de aangifte had opgenomen.

8.2. Opheldering op heterdaad

Bij 16% (119) van de opgehelderde inbraken en diefstallen werd(en) de dader(s) op heterdaad betrapt; 8% (59) door de recherche, 4% (30) door de surveillance-dienst en 4% (30) door de kinder- en zedenpolitie. Gerelateerd aan het totaal aantal ophelderingen van iedere dienst afzonderlijk zijn de heterdaad-gevallen vooral te vinden bij de surveillance-dienst en bij de kinder- en zedenpolitie. Niet bekend is of de recherche of de kinder- of zedenpolitie door de surveillance-dienst zijn ingeschakeld om de aangifte van een heterdaad-zaak verder schriftelijk af te handelen, nadat de surveillance-dienst als eerste de delictpleging had geconstateerd. In de praktijk zal dit namelijk meestal het geval geweest zijn.

Delicten die op heterdaad waren opgehelderd, waren o.a.

inbraak in winkel	41x
inbraak in school/sportzaal	15x
inbraak in kantoor/bank/fabriek	9x
inbraak in woning	14x

Het hoge aantal heterdaad-ophelderingen bij inbraak in winkel zou mede een gevolg kunnen zijn van genomen preventieve maatregelen.

8.3. Opsporingsaanwijzingen

De processen-verbaal van de opgehelderde zaken bevatten driemaal zo vaak aanknopingspunten voor opsporingsonderzoek als de niet-opgehelderde zaken: de percentages zijn echter niet hoog, 36% tegenover 12%. Veelal ging het dan om door de dader achtergelaten gereedschap, papieren of bezittingen die in de haast verloren waren of vingerafdrukken.

Opsporingsaanwijzingen lijken op zich weinig te zeggen over de kans dat de zaak wordt opgehelderd. Zo bevatte 12% (56) van de niet-opgehelderde zaken toch opsporingsaanwijzingen. Bij inbraak waren er relatief meer opsporingsaanwijzingen dan bij

diefstal. Het hoogste was het percentage bij inbraak in een winkel en het laagste bij diefstal in een school of in een ziekenhuis, verpleeg- of bejaardentehuis.

8.4. Snelheid van opheldering

De snelheid waarmee de zaken waren opgelost liep sterk uiteen. Buiten de 119 heterdaad-zaken was slechts 6% (67) op de dag van aangifte opgelost. (Als datum van opheldering is de datum genomen waarop de bekentenis is opgenomen en door de dader is ondertekend). De overige 569 zaken waren in een tijdsbestek van 1 dag tot en met ruim 10 maanden na de datum van aangifte opgehelderd. Daaronder waren ook 47 zaken waarbij achteraf de politie zelf een aangifte had "opgehaald" bij het slachtoffer; dan bekende een verdachte een zaak waarvan bij de politie geen aangifte was gedaan. Van deze 47 zaken was de datum waarop het delict gepleegd was niet meer te achterhalen en kan dus niets geconcludeerd worden over de snelheid waarmee de politie gewerkt heeft.

Ook bij de overige opgehelderde zaken dient gerealiseerd te worden dat de datum waarop aangifte gedaan is, niet gelijk behoort te zijn aan de datum waarop het delict gepleegd is (o.a. wanneer het delict gepleegd is tijdens langdurige afwezigheid). De datum waarop aangifte gedaan wordt, is in de meeste gevallen wel de datum waarop de politie met haar onderzoek een begin heeft kunnen maken. Ook hierop zullen uitzonderingen kunnen zijn, namelijk wanneer het slachtoffer de volgende dag of enkele dagen later officieel aangifte komt doen, terwijl bijvoorbeeld de surveillance-dienst of de recherche reeds op de plaats van onheil geweest zijn, kort nadat de delictpleging was geconstateerd.

Er waren verschillen in de snelheid waarmee een inbraak en waarmee een diefstal was opgehelderd. Tabel 5 geeft daarvan een overzicht.

Tabel 5. Snelheid van opheldering naar delictgroep

	inbraak	diefstal
heterdaad	(98)	(21)
dezelfde dag	8% (29)	18% (38)
binnen 1 week	16% (55)	26% (57)
1 à 2 weken	12% (42)	12% (25)
2 à 3 weken	10% (36)	8% (17)
3 à 6 weken	23% (81)	10% (21)
6 weken à 3 mnd.	15% (51)	6% (12)
3 à 6 mnd.	12% (42)	10% (22)
langer dan 6 mnd.	4% (13)	11% (24)
onbekend	(25)	(28)

Uit tabel 5 blijkt dat diefstallen -de heterdaad uitgezonderd- sneller opgelost werden dan inbraken; van de diefstallen was 44% binnen een week opgehelderd tegenover 24% van de inbraken. Na drie maanden lagen deze percentages vrijwel gelijk: 82% tegenover 80%. Een relatief groter deel van de inbraken was tussen 6 weken en drie maanden na de datum van aangifte opgehelderd.

Onder de 755 opgehelderde delicten bevonden zich ook zaken die door een ander politiekorps waren opgehelderd. Deze kunnen het beeld voor de politie in Utrecht ongunstig beïnvloeden. Als afzonderlijk gekeken wordt naar de afdeling die de zaak heeft afgehandeld, blijkt dat de helft (52) van de 101 zaken die pas na drie maanden of meer opgehelderd waren, afgehandeld waren door het politiekorps van een andere gemeente. Tussen de drie afdelingen van de Utrechtse politie waren geen grote verschillen te constateren met uitzondering van de surveillance-dienst. De recherche had 34% binnen een week en 60% binnen drie weken afgehandeld; de kinder- en zedenpolitie 33% binnen een week en 58% binnen drie weken. De percentages voor de surveillance dienst waren hoger; 59% en 79%. Dit alles exclusief de heterdaad ophelderingen. Omdat de snelheid van opheldering

nogal varieerde naar soort van delict is per afdeling van het Utrechtse politiekorps een verdere onderverdeling gemaakt. Tabel 6 geeft aan welk percentage binnen twee weken na de aangiftedatum was opgehelderd. Tussen haakjes zijn de aantallen vermeld; sommige zaken waren tamelijk specifiek door één afdeling opgehelderd.

Tabel 6. Percentage ophelderingen binnen twee weken, naar soort van delict en dienst van de politie.(10).

	algemene recherche	surveillance dienst	kinder en zedepolitie
inbraak in woning	43% (37)	86% (6)	50% (15)
inbraak in kantoorgebouw	46% (11)	33% (1)	60% (3)
inbraak in winkel	72% (50)	75% (6)	56% (9)
inbraak in school	20% (1)	88% (7)	58% (31)
inbraak in kantine of clubgebouw	100% (6)	100% (2)	36% (8)
diefstal in woning	64% (28)	83% (5)	100% (21)
diefstal in kantoorgebouw	67% (12)	100% (3)	75% (3)
diefstal in school	67% (4)	100% (18)	92% (12)

Ook per delictsoort zijn volgens tabel 6 de ophelderingspercentages voor elk der afdelingen verschillend. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door de heterdaadophelderingen. Een verklaring zou ook kunnen zijn dat ernstigere zaken en/of zaken met weinig opsporingsaanwijzingen op het moment van aangifte naar de recherche gaan.

8.5.

Waarde van het ontvreemde

Naar gelang de soort delicten liep de waarde van het ontvreemde

de sterk uiteen, zoals reeds in hoofdstuk 7 is aangegeven (tabel 3). Ook alleen over de ophelderingen berekend lag de gemiddelde waarde bij inbraak hoger dan bij diefstal (gemiddeld f. 1.213,-- en f. 602,--, exclusief de heterdaad-ophelderingen).

Tabel 7 geeft een indruk van de mate waarin, afgaande op de waarde van het ontvreemde, de individuele burger of het bedrijf of de onderneming geholpen is met een opgehelderd delict. De eerste kolom (I) bevat de totaal-gegevens uit hoofdstuk 7; de tweede kolom (II) de gegevens over de opgehelderde zaken. In de derde en vierde kolom zijn bovendien nog de gemiddelde waarden opgenomen, respectievelijk buiten beschouwing latende de heterdaad-ophelderingen (III) en de ophelderingen waarbij niets ontvreemd was (IV).

Tabel 7 gemiddelde waarde van het ontvreemde

	Totaal	Opgehelderd	opgehelderd.excl. heterdaad	opgehelderd excl.niets ontvreemd
	I	II	III	IV
<u>Inbraken:</u>				
particulier	1416	1254	1365	1617
bedrijf	1031	838	1126	1421
<u>diefstallen</u>				
particulier	475	504	544	555
bedrijf	1496	712	887	932

Wanneer kolom I en II met elkaar vergeleken worden, zou men kunnen concluderen dat niet zozeer 'grotere zaken' opgehelderd zijn, maar meer 'kleinere'.

8.6. Verschillen in ophelderingen

In hoofdstuk 6 is reeds aangegeven dat slechts een gering per-

centage van de inbraken en diefstallen die ter kennis gekomen waren van de politie, opgehelderd kon worden. Wanneer men een mogelijke prioriteitenstelling (11) in delicten die door de recherche in behandeling genomen worden, zou overwegen, is het van belang aan te kunnen geven welke factoren samenhangen met de kans op opheldering; dus waarin opgehelderde en niet-opgehelderde zaken van elkaar verschillen.

Het WODC-onderzoek bood slechts beperkte mogelijkheden tot vergelijking. Het had alleen betrekking op inbraak en diefstal; de gegevens waren voor het merendeel afkomstig uit de processen-verbaal van aangifte, welke geen beeld geven van het opsporingsproces. Alleen het uiteindelijke resultaat van het opsporingsonderzoek is bekend. Opsporingsaanwijzingen die tijdens het opsporingsonderzoek aan de dag traden, zijn in het onderzoek niet opgenomen. Uit het onderzoek kan men daarom alleen concluderen dat heterdaad-ophelderingen redelijk in aantal zijn (een zesde deel van de ophelderingen) en dat daarnaast de aanwezigheid van opsporingsaanwijzingen t.t.v. de aangifte belangrijk geweest lijkt te zijn (de opgehelderde delicten bevatten driemaal zoveel aanwijzingen). Onbekend is echter in hoeverre verschillen in ernst en omvang van het delict van invloed zijn geweest op de beslissing of al dan niet opsporingsonderzoek ter hand te nemen.

Opheldering van inbraak en diefstal door het inbraakproject

9.1. Inleiding

Het inbraakproject is gestart in december 1978. Aanvankelijk had het project een tijdelijk karakter, doch al vrij snel werd dit meer permanent van aard. Het aantal leden en de samenstelling van het project werden bepaald door het aantal in behandeling te nemen zaken en de drukte van de werkzaamheden bij de algemene recherche en de surveillance-dienst. Het WODC-onderzoek naar het inbraakproject strekt zich uit over de periode van 1 december 1978 tot en met 31 mei 1979, een periode van een half jaar. De resultaten over deze periode zullen vergeleken worden met een voorafgaande periode van een jaar.

9.2. Ophelderingspercentages

In een periode van zes maanden heeft het inbraakproject 604 zaken opgehelderd. Dit waren niet alleen inbraken en diefstallen, doch ook andere delicten, zoals openlijke geweldplegingen, gevallen van heling, handel in verdovende middelen en handel in vuurwapens. Tabel 8 geeft een overzicht van de meest voorkomende opgehelderde zaken (tien ophelderingen of meer). De percentages hebben betrekking op het relatieve aandeel van deze delicten op alle 604 door het inbraakproject opgehelderde zaken.

Tabel 8. Ophelderingen door het inbraakproject (freq. 10)

<u>inbraak in:</u>		
woning	16%	(97)
winkel	7%	(41)
kantoor/bank	3%	(19)
kantine	2%	(12)
school/sportzaal	2%	(11)
<u>diefstal in:</u>		
winkel	9%	(55)
woning	7%	(41)
school/sportzaal	6%	(34)
kantoor/bank	4%	(26)
ziekenhuis	2%	(10)

diefstal uit auto/van autoonderdelen	13%	(76)
autodiefstal	4%	(26)
heling (zonder "toeleveraar")	4%	(22)
beroving	3%	(18)
openlijke geweldpleging	2%	(11)
overig	17%	(105)

Uit deze tabel blijkt de grote diversiteit van zaken die door het inbraakproject zijn opgehelderd. De gegevens die over 1978 verzameld waren betroffen alleen aangiften van inbraak van diefstal of insluiping. De resultaten van het researchewerk van het inbraakproject zullen dan ook alleen voor deze vormen van delicten met de voorgaande periode vergeleken kunnen worden. Een bijkomend probleem daarbij was dat de Utrechtse politie met ingang van januari 1979 overgegaan is tot een ander classificatiesysteem voor de indeling van de aangiften van inbraak of diefstal (12). De zaken die het inbraakproject had opgehelderd zijn tijdens de materiaalverzameling overgebracht in de oude indeling.

De verdeling van de 604 projectzaken is dan als volgt:

inbraak	35%	(213)
diefstal/insluiting	33%	(196)*
overige vormen van diefstal	22%	(132)
overig	10%	(63)

* inclusief 55 ophelderingen van winkeldiefstal

Over 1978 zijn de winkeldiefstallen niet meegerekend (ook de opgehelderde winkeldiefstallen niet). Als we ons beperken tot de inbraken en diefstallen die het inbraakproject heeft opgehelderd en die vergelijkbaar zijn met de soort ophelderingen uit de voorgaande hoofdstukken, dan komt het inbraakproject op een gemiddelde van 59 per maand. Algemene recherche en surveillance-dienst scoorden in 1978 een gemiddelde van 36 per maand. (432 zaken het gehele jaar). Nog los van de resultaten m.b.t. andere delicten dan inbraak of diefstal wijzen deze cijfers op een verbetering van de opheldering. Bij het gemiddelde van 59 ophelderingen per maand zijn nog niet de ophelderingen van de kinderpolitie, van de surveillance-dienst buiten het inbraakproject (13) of van een ander politiekorps meegerekend.

Alhoewel een vergelijking van ophelderingspercentages van inbraak en diefstal over 1978 en over de eerste helft van 1979 bemoeilijkt werd door de overgang op een ander classificatiesysteem, is toch een berekening gemaakt van de ophelderingspercentages over de eerste helft van 1979, beperkt tot die delicten die vallen onder de rubrieken uit het oude classificatiesysteem. De ophelderingspercentages over 1978 zijn berekend over de gegevens die per april 1979 verzameld waren; er is dus een minimum van vier maanden genomen tussen aangifte en opheldering. Ditzelfde is ook gedaan voor de aangiften over de eerste helft van 1979. Eind september 1979 is uit de politiestatistiek vastgesteld hoeveel aangiften die voor 1 juni 1979 waren gedaan, opgehelderd waren. Winkeldiefstal is daarbij niet meegerekend.

Tabel 9. ophelderingspercentage in 1979 (half jaar) en 1978

	Ophelderingsperc.		
	1979	1978	verschil
<u>inbraak in:</u>			
woning, flat	21,6	15,6	+ 6,0
winkel	13,5	20,7	- 7,2
school, sportzaal	43,5	22,5	+ 21,3
kantoor, bank	15,5	12,6	+ 2,9
schuur, kelder, flatbox	2,9	7,2	- 4,3
kantine	40,3	21,0	+ 19,3
<u>diefstal uit:</u>			
woning, flat	20,1	14,9	+ 5,2
school, sportzaal	8,1	12,6	- 4,5
kantoor, bank	7,8	19,6	- 11,8
hotel, café	12,8	3,6	+ 9,2
universiteitsgebouw, bibl.	10,0	7,8	+ 2,2
ziekenhuis, bejaardentehuis	8,5	16,0	- 7,5

Van sommige delicten is het ophelderingspercentage sterk tot tamelijk sterk gestegen. De opgetreden dalingen in ophelderingspercentages zijn minder groot.

9.3. Aard van de ophelderingen

Een vergelijking naar soort zaak wordt bemoeilijkt door de geheel andere werkwijze van het inbraakproject, waarbij niet zozeer de aangifte alswel beschikbare informatie het begin van de werkzaamheden is. Het is dan ook niet goed mogelijk conclusies te verbinden aan verschilpunten tussen zaken die in 1978 en in 1979 werden opgehelderd.

Zo werden door het inbraakproject minder zaken behandeld waarbij de dader(s) op heterdaad werd(en) betrapt; 16% van de ophelderingen in 1978 tegenover 2% in 1979.

Ook betrof het minder vaak zaken waarbij het proces-verbaal

van aangifte opsporingsaanwijzingen bevatte; 35% van de ophelderingen in 1978 tegenover 14% in 1979.

Uit de vergelijking van opgehelderde en niet-opgehelderde zaken over 1978 was naar voren gekomen dat deze twee factoren mede van invloed waren op de ophelderingskans. Ondanks minder gunstige condities in termen van deze factoren heeft het inbraakproject meer zaken kunnen ophelderen.

Mede door haar oriëntatie op beschikbare informatie heeft het inbraakproject zaken opgehelderd waarvan geen aangifte was gedaan. Van de 353 inbraken en diefstallen (exclusief winkeldiefstal) die het inbraakproject had opgehelderd, was in 18% (64) geen aangifte gedaan; bij nog 8% (29) was evenmin aangifte gedaan, doch daar had het inbraakproject alsnog achteraf de aangifte 'opgehaald'. In totaal ontbrak dus bij 26% (93) een proces-verbaal van aangifte; in 1978 was dit slechts 6% (47). Delicten waarbij relatief vaak geen aangifte was gedaan, waren: inbraak in woningen, diefstal uit woningen, uit kantoorgebouwen en uit scholen. Ook bij andere delicten stuitte het inbraakproject op zaken waarvan geen aangifte was gedaan; 39 van de 55 opgehelderde winkeldiefstallen waren niet aangegeven; 29 van de 76 opgehelderde diefstallen uit auto's; 6 van de 26 opgehelderde autodiefstallen; 3 van de 18 opgehelderde berovingen.

De onderzoeksgegevens over 1978 lieten zien dat ongeveer de helft van de zaken binnen twee weken opgehelderd inclusief de heterdaad-gevallen. De andere helft had meer dan drie weken gevergd, gerekend vanaf de datum van aangifte. Wanneer de heterdaad-gevallen buiten beschouwing worden gelaten heeft het inbraakproject sneller gewerkt. De werkwijze van het inbraakproject zal hierop van invloed geweest zijn. Allereerst zullen aangiften van inbraak of diefstal vanwege het bestaan van het inbraakproject meer in het zicht blijven, nl. als ze in het informatiesysteem van het inbraakproject opgenomen worden. Dit wil nog niet zeggen dat onmiddellijk aan deze zaak gewerkt wordt; er kan enige tijd overheen gaan omdat men eerst meer informatie wil hebben. Wanneer echter het recherche-onderzoek gestart wordt, zal er minder tijd verstrijken tot aan de datum

waarop het proces-verbaal wordt opgemaakt en wordt ingezonden; gedurende een aaneengesloten periode wordt vrijwel uitsluitend aan deze zaak gewerkt en de zaak wordt pas als afgesloten beschouwd wanneer het proces-verbaal is opgemaakt.

Gerekend naar de gemiddelde waarde van het ontvreemde heeft het inbraakproject ernstigere zaken opgehelderd dan in 1978 het geval was. Tabel 10 geeft een overzicht van de gemiddelde waarde, berekend over de (naar soort vergelijkbare) inbraken en diefstallen die niet op heterdaad waren opgehelderd.

Tabel 10 gemiddelde waarde van het ontvreemde, in 1978 en 1979 (half jaar).

	1978	1979
inbraak particulier	1365	2329
bedrijf	544	1560
diefstal particulier	1126	1271
bedrijf	887	615

9.4. Evaluatie

Vooruitlopend op hetgeen in hoofdstuk 13 gezegd zal worden, kan reeds geconcludeerd worden dat het bestaan van het inbraakproject geresulteerd heeft in een verhoging van het aantal opgehelderde inbraken en diefstallen/insluipingen. Deze betere resultaten zijn vooral ten goede gekomen aan de ophelderingen van inbraken; het ophelderingspercentage nam toe van 17,4% tot 24,6%, een stijging van ruim 40%. (15)

Wel blijkt het relatieve aandeel van het inbraakproject bij de opheldering van diefstal groter te zijn dan bij de opheldering van inbraak. Dit zou kunnen betekenen dat er als het ware een overheveling van werkzaamheden heeft plaatsgevonden; en dat met het bestaan van het inbraakproject gevallen van diefstal/insluiting minder door de algemene recherche of de surveillance-dienst afgehandeld werden doch doorgeschoven werden naar

het inbraakproject. Ook is het denkbaar dat aangiften van diefstal bij de algemene recherche minder prioriteit hebben gekregen vanwege het bestaan van een afzonderlijk inbraakproject.

Een andere inzet van mankracht binnen een bepaalde organisatiestructuur heeft er in ieder geval wel toe geleid dat het percentage ophelderingen van inbraken is toegenomen; en ongeveer de helft voor rekening van het inbraakproject; de andere helft zal voor rekening gekomen zijn van algemene recherche, kinderpolitie en in mindere mate surveillance-dienst of andere politiekorpsen.

Dat de organisatie-kenmerken van het inbraakproject hun waarde bewijzen mag afgeleid worden uit het feit dat ondanks het ontbreken van opsporingsaanwijzingen in het proces-verbaal van aangifte relatief meer zaken werden opgehelderd dan in 1978; dat er relatief minder heterdaad-gevallen door het inbraakproject waren opgehelderd; en dat er in een tamelijk groot aantal gevallen zaken waren opgehelderd waarvan helemaal geen aangifte was gedaan.

Ook is de snelheid van werken van het inbraakproject groter. Dit kan zowel voor de dader als voor het slachtoffer van belang zijn; voor de dader dat hij zo snel mogelijk weet waar hij aan toe is; voor het slachtoffer dat hij merkt dat de politie aan de zaak gewerkt heeft en een positief resultaat heeft geboekt.

Een andere factor die t.a.v. het slachtoffer genoemd kan worden is dat het door inbraakproject gemiddeld genomen financieel ernstiger delicten (en vooral ernstiger inbraken) zijn opgehelderd dan in het voorgaande jaar is gebeurd.

Behalve inbraak en diefstal/insluiping heeft het inbraakproject nog andere delicten opgehelderd, waaronder agressieve delicten. Vermeld dienen daarbij te worden de gevallen van openlijke geweldpleging (22) en van beroving (18).

Belangrijke nevendoelen van het inbraakproject betroffen het aanhouden van dealers en helers; zowel vanuit het oogpunt van preventie naar potentiële daders als vanuit het oogpunt om de

schade van het delict voor het slachtoffer zo klein mogelijk te houden door de gestolen goederen terug te bezorgen. Door het inbraakproject waren in totaal 80 zaken opgehelderd waarbij ook heling een rol speelde. In 58 zaken was zowel de naam van de dader van het gepleegde delict als de naam van de heler van de ontvreemde goederen bekend, in 22 gevallen was uitsluitend de naam van de heler bekend en niet de naam van de "toeleveraar" van de goederen.

Ook werden 9 zaken van handel in verdovende middelen, 5 zaken van vuurwapenbezit en 9 zaken van vuurwapenhandel afgehandeld.

10.1. Inleiding

In hoofdstuk 9 zijn de resultaten van de werkzaamheden van het inbraakproject besproken m.b.t. de doelstelling om het ophelderingspercentage te verhogen. Een tweede doelstelling betrof de snelheid van werken; het inbraakproject streefde ernaar een zaak binnen een kortere periode op te helderen.

In het WODC-onderzoek heeft deze doelstelling minder aandacht gekregen. Binnen de korte tijd van voorbereiding van het onderzoek kon geen tijdschrijf-onderzoek gerealiseerd worden bij de algemene recherche en bij het inbraakproject. Op grond van een tijdschrijfonderzoek, waarbij gedurende een aantal weken nauwkeurig wordt bijgehouden hoeveel tijd aan welke activiteiten is besteed, zou het mogelijk geweest zijn te berekenen hoeveel tijd gemiddeld genomen de opheldering van een zaak vergt bij de algemene recherche en bij het inbraakproject. Daaruit zou dan vastgesteld kunnen worden of het inbraakproject op een meer efficiënte wijze werkte.

Volstaan moest worden met gegevens over het aantal rechercheurs en het aantal surveillanten dat gedurende het eerste halfjaar in wisselende aantallen aan het inbraakproject heeft deelgenomen en voor zover dit bekend was over het aantal door hen gemaakte (overuren). Daaruit zou zeer globaal een gemiddelde tijdsbesteding berekend kunnen worden.

Een onderzoek dat in 1970 verricht is door de studiegcommissie Normering Recherchewerkzaamheden (rapport inzake normering van recherchewerkzaamheden ter vaststelling van de recherchesterkte; het rapport Schwantje, april 1970) heeft cijfers op-

geleverd over de gemiddelde tijdsbesteding voor het ophelderen van verschillende soorten van delicten (16). In het eerste rapport van de NOR (17) werden deze cijfers bekeken voor de situatie in Utrecht en zo nodig bijgesteld. Beide cijfers (uit het rapport Schwantje en uit het NOR-rapport) zouden gelegd kunnen worden naast de gemiddelde tijdsbesteding door het inbraakproject. Nogmaals zij vermeld dat deze vergelijking om een aantal redenen slechts summier kan zijn en dat geen al te grote conclusies verbonden mogen worden aan de exacte waarde van de ophelderingstijd van het inbraakproject. Enkele redenen zijn:

- Bij het inbraakproject kan in tegenstelling tot de beide rapporten geen onderscheid gemaakt worden naar de tijd per soort misdrijf.
- Het rapport van Schwantje maakt een onderscheid tussen A- en B-werkzaamheden (18). A-werkzaamheden houden direct verband met de opheldering van een misdrijf en B-werkzaamheden indirect. De verdeling van de tijd per rechercheur over A- en B-werkzaamheden is volgens dat rapport ongeveer 51% tegenover 45% (en 4% voor persoonlijke verzorging).

Een onderzoek van de NOR naar de capaciteit en manbesteding heeft laten zien dat 46% van de totaal besteedbare capaciteit (afdeling recherche alsmede bijstand uit eigen korps of uit andere korpsen) overbleef voor de z.g. 'directe werkzaamheden'. De andere 54% ging zitten in vorming en opleiding, werkzaamheden t.b.v. anderen, persoonlijke verzorging en indirecte werkzaamheden. Gerelateerd aan de beschikbare capaciteit van de recherche exclusief bijstand van derden bleef slechts 38% over voor directe werkzaamheden (19). Alhoewel de omschrijvingen van "A-werkzaamheden" en "directe werkzaamheden" niet geheel samenvallen, blijkt uit beide onderzoeken wel eenzelfde beeld naar voren te komen; minder dan de helft van de beschikbare recherche-capaciteit werd besteed aan de directe behandeling van een misdrijf. Voor het inbraakproject is niet bekend hoe de verhouding tussen A- en B-werkzaamheden, c.q. tussen directe en overige werkzaamheden was. Gegeven de organisatie van het inbraakproject mag verondersteld worden dat relatief meer A-en B-werkzaam-

heden verricht werden. Doch niet aan te geven valt hoe groot dit percentage ongeveer zal zijn.

- In de rapporten valt niet goed terug te vinden of de activiteiten die meegeteld zijn in de ophelderingstijd, parallel lopen. Telt bijvoorbeeld het overbrengen van een verdachte naar het huis van bewaring als afzonderlijke tijd of als tijd besteed aan de opheldering? Bij het rapport Schwantje waarschijnlijk wel, bij het NOR-rapport niet en bij het inbraakproject ligt het besloten in de totale werktijd.
- De activiteiten die door andere diensten binnen het korps zijn verricht ten behoeve van de opheldering van een zaak zijn in het rapport Schwantje meegeteld, doch bij het inbraakproject niet. In de eerste zes maanden is een enkele keer een volgploeg of observatie ingeschakeld. Op deze ondersteuning is niet gecorrigeerd.

10.2. Gemiddelde tijdsbesteding

Het inbraakproject wisselde voortdurend in samenstelling; zo ook in het eerste halfjaar. Het aantal rechercheurs en surveillanten varieerde, wel was steeds een administratieve kracht en een project-coördinator aanwezig alsmede de projectadjutant. Zoals reeds vermeld is in hoofdstuk 4 heeft de deelname van de surveillance-dienst na de eerste twee maanden een geheel ander karakter gekregen. Het geringe rendement en de geringe betrokkenheid bij het werk was een van de belangrijkste redenen tot deze verandering. Volgens de werkagenda van het inbraakproject blijken er in de eerste zes maanden door de rechercheurs 588 werkdagen (inclusief 116 dagen door de projectcoördinator) gemaakt te zijn en door de agenten van de surveillance-dienst 602 werkdagen. Daarbij komen nog de werkdagen van de administratieve medewerkster.

Bij de berekening van de gemiddelde tijdsbesteding zijn enkele correcties ingevoerd:

- de werkdagen van de projectadjutant zijn niet meegerekend; hij had de algemene leiding en diende als centraal coördinatiepunt, doch werkt (vrijwel) niet aan de opheldering van

een bepaalde zaak.

- evenmin zijn de werkdagen van de projectcoördinator meegerekend; zoals ook de werkzaamheden van de wachtcommandant bij de algemene recherche min of meer los staan van het ophefden van een zaak
- de werkdagen van de surveillance-dienst gedurende de eerste twee maanden zijn vanwege het geringe rendement in termen van opheldering van een zaak niet meegerekend.
- de werkdagen van de surveillance-dienst gedurende de overige vier maanden zijn voor de helft meegeteld. Hun werk zal door de geringere ervaring minder effectief zijn dan het werk van een rechercheur. Het NOR-rapport rekent 50% effectiviteit en ditzelfde percentage werd ook door project-rechercheurs genoemd.
- de werkdagen van de rechercheurs zijn met een kwart verminderd vanwege de tijd die besteed moest worden aan begeleiding van surveillanten. Dit percentage is afkomstig van project-rechercheurs die zelf een agent van de surveillance-dienst hadden begeleid.
- de opgaven van de overuren zijn volledig meegeteld alhoewel het niet uitgesloten geacht wordt dat er aldus enkele dubbeltellingen zijn gemaakt.
- de werkdagen van de administratieve medewerkster zijn niet meegerekend; ook bij de algemene recherche heeft men administratieve ondersteuning. Wel is het zo dat het informatie-systeem dat bij het inbraakproject door de medewerkster wordt bijgehouden, de rechercheur sneller een overzicht kan geven.
- uitgegaan is van een werkdag van 8 uur.

Met deze correcties komt men uit op een werktijd van ongeveer 4650 uur, verdeeld over 604 ophelderingen. Dit betekent ruim 7 1/2 uur per zaak (alle werkzaamheden inbegrepen). Wanneer daar het uur persoonlijke verzorging per dag van af wordt getrokken (als norm gegeven in het 1e NOR-rapport) komt men uit op iets minder dan 6 1/2 uur per opgehelderde zaak (20).

Met de gemaakte kanttekeningen in aanmerking genomen zou geconcludeerd kunnen worden dat het inbraakproject sneller heeft

gewerkt dan de algemene recherche. Zowel het rapport Schwantje als het 1e NOR-rapport geven een hogere tijdsbesteding voor het ophelderen van die delicten die het merendeel van de ophelderingen van het inbraakproject omvatten; inbraak (11.69 uur), insluiping (11.69 uur), diefstal uit auto (3.67 uur), winkeldiefstal (6.28 uur; 4 uur), openlijke geweldpleging (8 uur), autodiefstal (7.05 uur), beroving (8.43 uur), heling (11.44 uur), vuurwapenbezit/handel (10 uur) en verdovende middelen (6 uur) (21). Aangenomen mag dan ook worden dat de gemiddelde tijdsbesteding van 6 1/2 à 7 1/2 uur voor het inbraakproject een redelijke schatting van de ophelderingstijd zal zijn, wat een verhoging van de snelheid van werken inhoudt.

Geverbaliseerde personen

11.1. Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn twee doelstellingen van het inbraakproject besproken; het ophelderingspercentage verhogen en de tijd reduceren die besteed werd aan de opheldering. Een derde doelstelling had betrekking op de geverbaliseerden zelf. Met het inbraakproject hoopte de recherche meer greep te krijgen op daders die als groep opereerden en eventueel ook op "zwaardere jongens". In dit hoofdstuk wordt nagegaan in hoeverre het inbraakproject erin geslaagd is deze doelstelling te realiseren.

11.2. Het aantal daders per zaak

Wanneer gekeken wordt naar het aantal daders per zaak dan blijkt dit aantal in 1979 gemiddeld hoger te liggen dan in 1978 (tabel 11). Bij het inbraakproject waren relatief vaker twee personen bij een opgehelderde zaak betrokken.

Tabel 11. aantal daders per delict: in 1978 en 1979 (half jaar).

	1978*	1979*
één dader	54% (408)	43% (262)
twee daders	32% (242)	40% (240)
drie daders	9% (68)	10% (61)
vier daders	3% (20)	5% (27)
vijf of meer daders	2% (13)	2% (14)

* zie hiervoor resp. de noten 22 en 23.

Een volgend aspect heeft betrekking op het aantal zaken dat een persoon in een verhoorsituatie bekend gepleegd te hebben. In 1978 waren bij 740 inbraken en insluipingen 355 verschillende personen als (mede-)dader betrokken; in 1979 daarentegen waren 122 verschillende personen verantwoordelijk voor 582 zaken. Daaruit kan men afleiden dat in 1979 niet alleen gemiddeld meer daders bij één zaak betrokken zijn geweest (tabel 11), maar dat bovendien de daders die in 1979 door het inbraakproject zijn opgepakt relatief meer delicten hebben bekend dan de daders die in 1978 zijn gepakt (4.8 gemiddeld tegenover 2.1; d.i. ruim tweemaal zoveel). Bijna eenderde van de daders die in 1979 door het inbraakproject zijn gepakt (37 van de 122 oftewel 30%), waren in 1978 ook al voor één of meer inbraken of insluipingen gearresteerd. Zij waren in ieder geval dus al een bekende voor de Utrechtse politie. Dat het inbraakproject personen geverbaliseerd heeft die in vergelijking met een voorafgaande periode meer delicten bekenden gepleegd te hebben, blijkt ook uit het feit dat in 1978 58% (206 van de 355) slechts éénmaal, i.e. voor één zaak was geverbaliseerd en in 1979 23% (28 van de 122). Daarbij is de vergelijking in zoverre nog vertekend dat het om 740 zaken over het gehele jaar 1978 ging tegenover 582 zaken over een halfjaar van 1979.

In 1978 was ongeveer de helft van de opgehelderde inbraken en insluipingen voor rekening van de recherche en de andere helft voor rekening van de kinderpolie, de surveillance-dienst of een ander politiekorps; zie hoofdstuk 8.

Wanneer de activiteiten van het inbraakproject ten aanzien van de geverbaliseerde daders vergeleken worden met de activiteiten van de recherche in 1978 (24), blijkt dat bij de 344 zaken die in 1978 door de recherche waren afgehandeld, 198 verschillende personen als dader werden geverbaliseerd. Deze daders hebben relatief minder delicten bekend dan de daders die in 1979 door het inbraakproject werden geverbaliseerd (een gemiddelde van 1.7 delict per dader in 1978 tegenover 4.8 in 1979). Dit komt ook naar voren in het percentage personen dat respectievelijk in 1978 (over een periode van 12 maanden) en in 1979 (over een periode van 6 maanden) slechts éénmaal als dader van één delict was geverbaliseerd. In 1978 bedroeg dit 51% (100

van de 198 daders) en in 1979 23% (28 van de 122 daders). Ook de personen die in 1978 door de kinderpolie waren geverbaliseerd, waren voor meer dan de helft in dat jaar slechts éénmaal als dader van één delict geverbaliseerd; 58% (80 van de 137).

11.3. Het delictverleden

Het inbraakproject was er niet alleen op gericht om relatief meer inbraken en insluipingen op te helderen, doch ook om te proberen wat "zwaardere jongens" te pakken die in groepsverband opereerden. Uit tabel 11 is reeds naar voren gekomen dat bij de zaken die door het inbraakproject zijn opgehelderd relatief vaker meer dan één persoon betrokken was; dat in kleine groepjes geopereerd werd. Uit het feit dat een dader die door het inbraakproject was gepakt meer delicten bekende dan een dader die in 1978 was opgepakt (zowel inclusief als exclusief de zaken van de kinderpolie) zou afgeleid kunnen worden dat in 1979 andere typen van delinquenten (25) geverbaliseerd zijn.

Dit zou o.a. kunnen blijken uit een eventueel strafrechtelijk verleden. In het onderzoek zijn gegevens verzameld uit uittreksels van de Justitiële Documentatie. Voor die personen voor wie geen uittreksels bestonden is nagegaan of zij bij de politie te Utrecht bekend waren voordat zij voor het onderhavige delict respectievelijk in 1978 en 1979 waren opgepakt. Wederom zal een vergelijking gemaakt worden tussen het inbraakproject en de afdeling recherche.

Van 162 personen was in 1978 de zaak (zaken) waarvoor zij opgepakt waren door de recherche afgehandeld tegenover 122 personen in 1979 door het inbraakproject. Bij ruim de helft van de in 1978 opgepakte personen was hun zaak -gezien de leeftijd- door de kinderpolie afgehandeld. Gegevens over de 162 personen uit 1978 zijn vergeleken met die over de 122 personen uit 1979.

In beide jaren waren in overgrote meerderheid mannen geverbaliseerd: 94% (151) in 1978 en 98% (117) in 1979. Over 1978 bezat 84% (136) de Nederlandse nationaliteit; 11% (18) was afkomstig uit

Suriname of de Nederlandse Antillen. Voor 1979 waren deze percentages 85% (103) en 12% (14). De personen die door het inbraakproject geverbaliseerd werden, waren gemiddeld iets jonger dan de personen die in 1978 door de recherche waren geverbaliseerd. In 1978 was 28% (46) twintig jaar of jonger tegenover 25% (32) in 1979; in 1979 waren relatief meer personen afkomstig uit de leeftijdscategorie van 21 t/m 30 jaar; in 1978 waren relatief meer personen 30 jaar of ouder. Over 1978 was van 90% (145) een uittreksel van de Justitiële Documentatie (J.D.) aanwezig en over 1979 van 93% (113). Daarbij is er in zoverre een verschil dat over 1979 relatief vaker op het J.D. nog geen veroordeling stond vermeld; 19% (22) tegenover 2% (4). Van de daders uit 1978 had 87% (141) reeds een strafrechtelijke verleden tegenover 74% (90) van de daders uit 1979. Door het inbraakproject zijn dus relatief meer personen geverbaliseerd voor wie dit de eerste keer was.

Uit het uittreksel J.D. zijn gegevens verzameld over: de leeftijd waarop men voor het eerst met de justitie in aanraking kwam en voor wat voor strafbaar feit; de afloop van dit eerste justitiecontact; het aantal en de soort van de delicten waarvoor veroordeeld; en het aantal en de soort van veroordelingen.

De personen die in 1978 waren geverbaliseerd waren gemiddeld genomen op iets jongere leeftijd voor de eerste keer met de justitie in aanraking gekomen dan de personen die door het inbraakproject waren geverbaliseerd. De categorie die bij het eerste justitiecontact 16 tot 18 jaar was, bedroeg over 1978 27% en over 1979 18%.

Van 84% (118) van de dader uit 1978 was het eerste strafbare feit zoals vermeld op het J.D. een vermogensdelict (overwegend diefstal en diefstal d.m.v. braak of in vereniging); van de daders van het inbraakproject was dit 56% (50) (eveneens voor het overgrote deel diefstal en diefstal d.m.v. braak of in vereniging). Onder de daders van het inbraakproject was daarnaast het eerste strafbare feit een delict volgens de wegverkeerswet of de opiumwet. Onder de daders over 1978 was in een beperkt aantal gevallen het eerste strafbare feit een a-

gressief delict (mishandeling, vernieling). De uitspraak bij dit eerste justitiecontact luidde zowel over 1978 als over 1979 in ongeveer tweederde van de gevallen, sepot (technisch sepot, beleidssepot), voeging ad informandum of overdracht aan een officier van justitie in een ander arrondissement. Voorwaardelijke of onvoorwaardelijke maatregelen waren vrijwel niet opgelegd bij dit eerste justitiecontact; wel voorwaardelijke en/of onvoorwaardelijke straffen zoals gevangenisstraf vv, arrest vv, geldboete ov of combinatie van straffen. Na het eerste justitiecontact was de tijdsperiode tot aan de eerste veroordeling tot een onvoorwaardelijke vrijheidsbeneming - met inbegrip van de personen van wie het allereerste justitiecontact geleid had tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf - voor de daders van het inbraakproject gemiddeld korter dan voor de daders uit 1978. Van de daders uit 1978 had 37% (60) nog geen veroordeling tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf achter de rug; van de daders uit 1979 was dit 48% (58). Voor zover dit wel het geval was, was er bij de daders uit 1978 gemiddeld meer tijd verstreken. In 1978 was er bij 41% (42) meer dan 2 1/2 jaar over heen gegaan tegenover 34% (22) in 1979. Personen uit 1978 zijn voorafgaande aan het delict waarvoor opgenomen in het onderzoek voor meer delicten veroordeeld dan personen uit 1979. In 1978 was 17% eerder veroordeeld voor 1 of 2 vermogensdelicten en 45% voor 11 vermogensdelicten of meer; over 1979 waren deze percentages respectievelijk 24% en 37%. Andere dan vermogensdelicten kwamen op de J.D.-formulieren vrijwel niet voor. Wanneer dit wel het geval was, deed zich alleen t.a.v. delicten aangaande de opiumwet een verschil voor; 23% (1978) tegenover 32% (1979).

Over het totaal van delicten waarvoor veroordeeld hebben de daders uit 1978 dan ook meer delicten gepleegd dan de daders uit 1979; van de daders uit 1978 had 61% negen delicten of meer gepleegd tegenover 54% van de daders uit 1979. Dit waren zoals gezegd zowel over 1978 als over 1979 voor het overgrote deel vermogensdelicten; vaak afgedaan met een sepot. Over 1978 had 35% 1 à 5 sepoten en 60% 5 sepoten of meer. Over 1979 had 40% 1 à 5 sepoten en 45% 5 sepoten of meer. (Het verschil in aantal sepoten hangt samen met het verschil in aantal delicten

waarvoor veroordeeld en met de tijd tussen eerste justitiecontact en eerste onvoorwaardelijke vrijheidsstraf).

Het grotere aantal delicten waarvoor veroordeeld brengt ook met zich mee dat de personen uit 1978 gemiddeld reeds tot een langere onvoorwaardelijke straf zijn veroordeeld dan de personen uit 1979. In 1978 was 36% in totaal tot 9 maanden of meer onvoorwaardelijk veroordeeld; in 1979 was dit 26%.

De aard en de mate van het criminele gedrag in het verleden zijn samengevat in een combinatie van vermogens- en agressieve delicten waarvoor veroordeeld. Andere delictsoorten zijn buiten beschouwing gelaten vanwege de geringe frequentie waarin deze voorkwamen. Dit wil echter niet zeggen dat een persoon niet voor een ander dan een vermogens- of agressief delict veroordeeld kan zijn. Tabel 12 geeft een totaaloverzicht.

Tabel 12. vermogens- en/of agressieve delicten in het verleden gepleegd

	1978 recherche		1979 inbraakproject	
geen veroordelingen of geen J.D.-uittreksel	13%	(21)	26%	(32)
geen vermogens- of agressieve delicten	1%	(1)	2%	(2)
uitsluitend 1 à 2 vermogensdelicten	11%	(18)	16%	(19)
uitsluitend 1 agressief delict	1%	(1)	2%	(2)
uitsluitend 3 of meer vermogensdelicten	33%	(53)	23%	(28)
uitsluitend 2 of meer agressieve delicten	1%	(2)	-	-
1 of 2 vermogensdelicten en 1 agressief delict	3%	(4)	2%	(2)
1 of 2 vermogensdelicten en 2 of meer agressieve delicten	2%	(3)	1%	(1)
3 of meer vermogens- en 1 agressief delict	17%	(27)	15%	(14)
3 of meer vermogens- en 2 of meer agressieve delicten	20%	(33)	18%	(22)

Uit deze tabel blijkt (beperkt tot de vermogens- en agressieve delicten) dat vrijwel alle daders in vijf groepen ingedeeld kunnen worden: geen veroordelingen c.q. geen J.D.-formulier; uitsluitend één of twee vermogensdelicten; uitsluitend drie of meer vermogensdelicten; één delict en drie of meer vermogensdelicten; twee of meer agressieve en drie of meer vermogensdelicten. Door het inbraakproject zijn in vergelijking met het voorgaande jaar relatief meer daders opgepakt die ofwel nog niet veroordeeld waren, ofwel voor slechts één of twee vermogensdelicten ofwel juist voor een groot aantal vermogensdelicten en agressieve delicten. Dus aan de ene kant personen die nog maar net een begin gemaakt hebben met crimineel gedrag en aan de andere kant personen die reeds veelvuldig vervallen zijn crimineel gedrag (vermogens- en agressief).

In paragraaf 11.2 is reeds vermeld dat ongeveer eenderde deel van de daders die door het inbraakproject waren geverbaliseerd, ook in 1978 al waren gepakt. Veel van de geverbaliseerden waren mogelijkwijs bij de Utrechtse politie bekend als potentiële plegers van een inbraak of insluiping. De start van het inbraakproject kan voor de recherche mede aanleiding geweest zijn haar vermoeden nader te onderzoeken. Deze veronderstelling wordt ondersteund door het gegeven dat van de 32 personen die door het inbraakproject waren geverbaliseerd en van wie geen J.D.-uittreksel bestond, 27 geen onbekende van de Utrechtse politie waren; 24 van de 27 waren reeds meer dan éénmaal met de Utrechtse politie in aanraking geweest. In 1978 was van 21 personen geen J.D.-uittreksel; 14 van hen waren geen onbekende van de politie; 6 van hen waren reeds meer dan éénmaal met de Utrechtse politie in aanraking geweest.

Het inbraakproject was mede opgezet vanuit de veronderstelling dat de daders gezocht zouden moeten/kunnen worden onder druggebruikers. Nagegaan is of dit inderdaad het geval is. De gegevens over druggebruik zijn verkregen door de namen van de daders voor te leggen aan rechercheurs van de bijzondere recherche en hen te vragen of zij wisten of deze personen drugs gebruikten en zo ja, wat (soft en/of hard drugs). Ter aanvulling is op de Herkenningsdienst nagegaan of aldaar het gebruik

van drugs bekend was. In dat geval was echter meestal niet te achterhalen om wat voor drugs het ging. Ook mag, wanneer van een persoon niet bekend is of hij/zij drugs gebruikt daaruit niet geconcludeerd worden dat er geen druggebruik in het spel zal zijn. Vooral bij jongeren en bij buitenlanders was hierover bij de politie weinig bekend.

In 1978 was van 21% (74) bekend dat zij drugs gebruikten; dit percentage komt op 37% (60) als alléén gekeken wordt naar de daders die door de recherche werden geverbaliseerd. In 1979 lag dit percentage aanzienlijk hoger en bedroeg het 44% (54). Het inbraakproject heeft in vergelijking met het voorgaande jaar meer personen geverbaliseerd die meer dan één delict hadden gepleegd. Het percentage druggebruik moet daarom niet gerelateerd worden aan het aantal personen, maar ook aan het aantal delicten waarbij druggebruik in het spel geweest kan zijn. Tabel 13 geeft een overzicht van het aantal delicten, waarbij druggebruik meegespeeld kan hebben, afgaande op het gegeven dat één of meer daders drugs gebruikten. (26). Om het beeld over 1978 te kunnen vergelijken met dat van 1979 zijn inbraken en diefstallen als aparte categorieën opgenomen naast de andere delicten die door het inbraakproject zijn opgehelderd.

Tabel 13. inbraak en diefstal en druggebruik

	1978		1979	
	aantal delicten	% drugs	aantal delicten	% drugs
inbraak	473	34% (160)	212	63% (134)
diefstal	281	59% (165)	141	83% (117)
totaal	754	43% (325)	353	71% (251)
winkeldiefstal	-	-	55	96% (53)
overige delicten	-	-	196	53% (104)

Het percentage voor winkeldiefstal is niet representatief voor alle (opgehelderde) winkeldiefstallen, omdat het alleen de zaken van het inbraakproject omvat. Ophelderingen door de kin-

derpolitie, de algemene recherche of de surveillance-dienst zijn niet meegeteld; vooral bij zaken van de kinderpolitie zal het percentage druggebruikers lager zijn. Uit deze tabel blijkt dat in 1978 in iets minder dan de helft van de opgehelderde inbraken en diefstallen (exclusief winkeldiefstal) druggebruik in het spel was; bij diefstallen wat vaker dan bij inbraak. Het percentage ligt over 1979 bij het inbraakproject aanzienlijk hoger; wederom is het bij diefstal vaker dan bij inbraak. Uit de toename van het druggebruik bij inbraak en diefstal mag echter niet zonder meer geconcludeerd worden dat de relatie tussen criminaliteit en druggebruik in 1979 nog sterker geworden is. De stijging zal mede een gevolg zijn van de werkwijze van het inbraakproject. Enerzijds door een mogelijke selectie van verdachten en anderzijds door het grotere aantal delicten per dader. Veeleer zal het dan ook zo zijn dat er in 1979 meer zaken waarbij druggebruik in het spel is, boven tafel gekomen zijn.

BEVINDINGEN VAN LEDEN VAN HET INBRAAKPROJECT

12.1. Inleiding

Het voornaamste doel van het inbraakproject was om met een nieuwe organisatiestructuur betere resultaten te behalen in het opheffen van inbraak en diefstal. In hoofdstuk 9 is aangegeven dat het inbraakproject daarin voor een deel geslaagd lijkt te zijn, alhoewel de resultaten wellicht over een langere periode dan over de onderzochte zes maanden bekeken zouden moeten worden.

Wanneer een nieuwe organisatievorm over een langere tijd succesvol wil blijven, is het van belang dat ze "gedragen" wordt door degenen die ervan deel uitmaken. Bij het beantwoorden van de vraag of het inbraakproject een meer permanent karakter zou moeten krijgen, moeten daarom niet alleen de kwantitatieve aspecten in beschouwing genomen worden maar moet ook rekening gehouden worden met de ervaringen van de direct betrokkenen; in dit geval de onderzoekers en agenten van de surveillance-dienst die aan het inbraakproject hebben deelgenomen. Met een aantal van hen zijn gesprekken gevoerd.

De gesprekken waren verschillend naar onderwerp.

Aan de onderzoekers werd gevraagd in welke mate zij de verschillen tussen de 'normale' wijze van onderzoeken en de wijze waarop dat bij het inbraakproject gebeurde (zie hoofdstuk 3 en 4) ervaren hadden; en ook aan te geven welke werkwijze hun voorkeur had. Aspecten van het onderzoekswerk die met hen besproken werden waren: beheersing van het werkaanbod; mate van zelfstandigheid van de onderzoeker; samenwerking met derden; opsporing en verhoor; administratieve ondersteuning; en werk-omstandigheden.

In totaal is met 18 onderzoekers een gesprek gevoerd. Deze waren zowel afkomstig uit de drie secties van de algemene recherche als van de bijzondere recherche en verschilden van elkaar in leeftijd, in jaren recherche-ervaring en in periode van deelname aan het inbraakproject. De deelname van agenten van de surveillance-dienst zou voor een deel beschouwd kunnen worden als een uitbreiding van de capaciteit van de algemene recherche. Dit was echter niet het enige oogmerk. Hun deelname had tevens tot doel ervaring op te doen met onderzoeken teneinde deze ervaring vervolgens in te brengen in hun werk binnen de surveillance-dienst. Aan de agenten van de surveillance-dienst werden daarom vragen gesteld over de opgedane ervaring in het onderzoeken, over de begeleiding daarbij en over de mogelijkheden om deze ervaring in de surveillance-dienst in praktijk te brengen. Met 17 agenten is een gesprek gevoerd. Deze waren afkomstig van de vier verschillende afdelingen van de surveillance-dienst (hoofdbureau en drie wijkbureau's) en verschilden van elkaar in leeftijd en in jaren ervaring. Ook hadden ze in verschillende perioden aan het inbraakproject deelgenomen en waren ze daarin op uiteenlopende wijze terechtgekomen: vanwege een "eigen zaak", wanneer ze bijvoorbeeld binnen de surveillance-dienst een verdachte hadden aangehouden die door het inbraakproject gezocht werd; ofwel op verzoek van de projectadjutant die wisselend bij toerbeurt surveillanten aanzocht voor deelname.

12.2. Ervaringen van de onderzoekers

Het beeld dat naar voren komt uit de gesprekken met de onderzoekers is over het geheel genomen positief; er werden slechts enkele kritiepunten aangedragen.

Zeer tevreden waren de onderzoekers met de gekozen organisatievorm. Door het werken met informatiesystemen zoals het persoonsdossier en het zakendossier, door het dagelijkse overleg, door de aanwezigheid van een projectcoördinator en door het bijhouden van een overzicht van de stand van zaken waaraan gewerkt werd, was het mogelijk om het (enorme) aanbod van werk te beheersen en te coördineren. In tegenstelling tot de algemene recherche kon men zich binnen het inbraakproject concen-

treren op de zaak die men door de projectcoördinator toegewezen had gekregen. Het verlies aan zelfstandigheid (men werkte veelal samen en moest regelmatig de projectcoördinator op de hoogte houden van het verloop van de zaak) werd niet als een bezwaar ervaren, ondanks het feit dat men in het algemeen de voorkeur gaf aan zelfstandig werken; dit laatste gold vooral voor de meer ervaren rechercheurs. Het intensieve overleg met de projectcoördinator en met de overige leden van het inbraakproject werd evenmin als een bezwaar gezien evenmin als de continue 'controle' door de projectcoördinator. Men zag dit als noodzakelijk om een evenredige werkverdeling te bewaren en de leden te beschermen tegen het "bewandelen van zijpaden". De brede samenstelling van het inbraakproject leverde volgens de rechercheurs geen problemen op ten aanzien van de onderlinge samenwerking. Er ging tijd zitten in het begeleiden van de surveillanten; doch ook bij de algemene recherche is, alhoewel minder frequent, begeleiding van stagiaires of leerling-rechercheurs een vast gegeven. Er was geen vaste taakverdeling opgesteld tussen rechercheur en surveillant. Deze kwam meestal ad hoc tot stand, waarbij door de onervarenheid van de surveillant het verhoor van de verdachte en het opmaken van het proces-verbaal vaak door de rechercheur werd gedaan. De samenwerking met andere diensten van het korps verschilde volgens de rechercheurs niet met die bij de algemene recherche. Wel vond men het een groot voordeel zelf te beschikken over een "informatiesysteem" dat men op elk willekeurig moment kon raadplegen. Naast de grotere werkbeheersing vonden de rechercheurs de belangrijkste voordelen van het inbraakproject liggen in de grotere hoeveelheid tijd om aan een zaak te werken en in de administratieve ondersteuning. Omdat men vrijgemaakt was uit de lopende recherche-werkzaamheden had men meer tijd om aan een zaak te werken; bovendien bood de duur van een inverzekeringstelling meer mogelijkheden dan de duur van een politieverhoor. De beschikbare informatie in het persoonsdossier of in het zakendossier kon volgens de rechercheurs tijdens het verhoor beter gebruikt worden. Ook kon meer aandacht besteed worden aan de verdachte zelf, aan de situatie waarin hij

verkeerde en aan de omstandigheden waaronder hij tot zijn delictgedrag was gekomen. Door het langere verhoor van de verdachte kwamen vaak meer zaken boven tafel, doch deze konden vervolgens tamelijk snel op papier gezet worden door de speciale vorm van het proces-verbaal. Tevens speelde een rol dat een zaak pas als afgehandeld beschouwd werd als het proces-verbaal was opgemaakt. Enkele punten van kritiek die door de rechercheurs genoemd werden hadden betrekking op de motivatie om deel te nemen. Door het accent op inbraak en diefstal trad er volgens hen na enige tijd eenzijdigheid en sleur op. Ook waren enkelen van mening dat er te weinig een beroep gedaan werd op specifieke recherche-ervaring. Het werk van het inbraakproject begon vaak met het verhoren van een verdachte; er was in feite geen sprake van opsporingsonderzoek. Een ander punt betrof de dagdienst van het inbraakproject. De meeste rechercheurs gaven de voorkeur aan een onregelmatige ploegendienst in plaats van een vaste dienst, meestal om persoonlijke redenen zoals meer tijd voor het gezin of voor hobby's e.d.

12.3. Ervaringen van de agenten van de surveillance-dienst

Ook de ervaringen van de surveillanten waren gunstig tot zeer gunstig. Door de deelname aan het inbraakproject hadden de meesten een grote brok ervaring opgedaan in het recherchewerk. Ondanks het streven van de surveillance-dienst om, wanneer dat mogelijk is gezien tijd en mankracht, een recherchezaak zelf te behouden, kwam men er binnen de surveillance-dienst weinig aan toe. Volgens de agenten hadden hun adjudant of hun directe chef van de surveillance-dienst dan ook volledig ingestemd met deelname aan het inbraakproject.

De agenten waren zeer positief in hun oordeel over de begeleiding die zij van de projectcoördinator en de andere rechercheurs gekregen hadden; mede omdat in de begeleiding geen strakke taakverdeling was toegepast, maar aan de agenten de ruimte was geboden om zelfstandig bepaalde activiteiten te doen, waaronder ook het verhoren van een verdachte en het opmaken van een proces-verbaal. Bovendien vond men - zeker in de eerste dagen dat men aan het project deelnam - begeleiding nodig om thuis te raken in de organisatie en de werkwijze. De

begeleiding werd niet als een vorm van controle ervaren. Men was van mening dat men op veel verschillende terreinen ervaring had opgedaan. De belangrijkste terreinen waren het verhoor van een verdachte, het opmaken van een proces-verbaal en de wijze van benaderen van een verdachte. Men vond dat het verhoren van een verdachte in het inbraakproject aanzienlijk afweek van het verhoren binnen de surveillance-dienst. Niet alleen was er meer tijd en meer informatie beschikbaar, maar ook had men geleerd hoe men een verhoor moest beginnen en hoe men op de juiste momenten informatie in het verhoor moest inbrengen. Het opmaken van een proces-verbaal inzake een misdrijf vond men toch weer anders dan het opmaken van een proces-verbaal inzake een overtreding. Ook was men van mening dat het verhoren van verdachte verschilde van de surveillance-dienst; men zei zich meer verplaatst te hebben in de personen van de verdachte en zich afgevraagd te hebben wat het voor iemand was, en waarom hij tot zijn delict gekomen zou kunnen zijn. Ondanks de bereidheid tot recherche-werk binnen de surveillance-dienst zagen de meesten weinig mogelijkheden om het geleerde direct in de praktijk te brengen. Wel was men van mening meer zelfvertrouwen gekregen te hebben en het in een voorkomend geval zeker aan te durven om een recherche-zaak zelf aan te pakken. Zo nodig wist men door de deelname aan het inbraakproject de weg naar de recherche of naar andere diensten binnen het korps, waarop men een beroep kon doen.

Kritische opmerkingen werden door de agenten van de surveillance-dienst gemaakt bij de wijze waarop zij bij het inbraakproject werden betrokken en bij de duur van hun deelname.

Evenals de rechercheurs signaleerden ook de surveillanten het gevaar van eenzijdigheid en sleur. Om dit te voorkomen zou volgens hen deelname moeten gebeuren op basis van vrijwilligheid of "een eigen zaak". De motivatie zou daarmee verhoogd worden. Om meer ervaring op te kunnen doen vond men een deelname van twee weken tamelijk kort; een langere periode (een maand) had de voorkeur. Op zich had men het werk in het inbraakproject voldoende afwisselend gevonden, ofschoon het werk in de surveillance-dienst meer afwisseling bood.

Ook de agenten van de surveillance-dienst gaven de voorkeur

aan een onregelmatige ploegendienst boven de vaste dagdienst van het inbraakproject, veelal om dezelfde redenen als de rechercheurs.

12.4. Evaluatie

Samenvattend is uit de gesprekken met leden van het inbraakproject gebleken dat vooral de organisatorische kant van het project voordelen heeft boven de 'normale' manier van Recherchen: er is meer werkbeheersing, overzicht en coördinatie; men heeft meer tijd om een zaak te behandelen en rond te maken.

De weinige kritische geluiden hebben te maken met een mogelijk gevaar van eenzijdigheid en sleur en lijken opgelost te kunnen worden door een soepele en flexibele opzet, waarin de deelnemers aan het inbraakproject regelmatig rouleren.

De vaste dagdienst is iets waaraan binnen een politiekorps eerst een zekere gewenning zal moeten ontstaan; zo ook voor het inbraakproject. Op zich lijkt er gezien de voordelen van onderling contact en overleg iets te zeggen voor een dagdienst, wanneer in teamverband aan zaken gewerkt wordt.

13.1. Inleiding

Het inbraakproject van de algemene recherche van de Utrechtse politie dat in december 1978 van start ging, had als bedoeling; (1) het verhogen van het ophelderingspercentage van inbraak en diefstal; (2) een meer efficiënte wijze van Recherchen daarbij; (3) een greep krijgen op een georganiseerde en/of op grotere schaal opererende criminele wereld. Daarnaast konden enkele nevendoelelen aan het project toegekend worden; het (op indirecte wijze via de aanhouding van drugsverslaafde verdachten) aanpakken van dealers en helers; het verhogen van de werksatisfactie.

Het WODC heeft een onderzoek verricht naar de resultaten die binnen het inbraakproject werden behaald in de eerste zes maanden van zijn bestaan. Nagegaan is in hoeverre men er in het inbraakproject in geslaagd is de gestelde doelstellingen te realiseren. Omdat er sprake was van een ex-postfacto experiment (het inbraakproject functioneerde reeds als zodanig toen het WODC-onderzoek nog opgezet moest worden), was het niet mogelijk aan alle doelstellingen een gelijke aandacht te geven. In de onderzoekopzet heeft de nadruk gelegen op de eerste drie doelstellingen. Gelet is evenwel ook op mogelijke neveneffecten van het project, alhoewel deze niet expliciet geëvalueerd zijn.

In het onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens die afkomstig zijn uit de politiedossiers en de processen-verbaal over 1978 en over de eerste helft van 1979, uit uittreksels van de Algemene Documentatie en uit gesprekken die gevoerd zijn met leden van het inbraakproject.

Paragraaf 13.2 bevat een korte samenvatting van de resultaten van het inbraakproject in relatie tot de drie genoemde doelstellingen. In paragraaf 13.3 wordt nader ingegaan op de vraag in hoeverre de behaalde resultaten inderdaad een effect zijn van de specifieke werkwijze van het inbraakproject. En in de laatste paragraaf wordt aandacht besteed aan enkele aspecten van de project-vorm die van belang zijn, niet alleen voor het Utrechtse politiekorps maar ook voor andere politiekorpsen, ingeval men navolging van een project-aanpak zou overwegen.

13.2. Resultaten

Uit het onderzoek is gebleken dat het inbraakproject bijgedragen heeft tot een aanzienlijke verhoging van het ophelderingspercentage voor inbraken in vergelijking tot voorgaande jaren. In 1977 werd 17,1% van de geregistreerde inbraken opgehelderd en in 1978 was dit gelijk aan 17,4%. Van de inbraken die in de eerste helft van 1979 waren aangegeven was (eind september 1979) 24,6% opgehelderd; een toename van 40% ten opzichte van 1978. Ruim de helft van deze opgehelderde inbraken was daarbij voor rekening van het inbraakproject.

Het percentage diefstallen/insluipingen dat over 1979 in deze periode was opgehelderd bleef vrijwel gelijk aan het percentage over de twee voorgaande jaren en schommelde rond de 11%. In 1979 waren verreweg de meeste van deze diefstallen door het inbraakproject opgehelderd.

In het onderzoek is niet nagegaan of het bestaan van het inbraakproject een positieve of negatieve invloed heeft gehad op de opheldering van andere delicten. Gezien het feit dat door het project niet alleen inbraken en diefstallen zijn opgehelderd, maar ook nog vele andere zaken, mag geconcludeerd worden dat het zeker niet geleid zal hebben tot een daling van het ophelderingspercentage van andere delicten. Tweederde van de delicten die door het inbraakproject werden opgehelderd bestond uit andere delicten dan inbraak.

De positieve invloed op de opheldering van inbraken (en van andere delicten) is bovendien groter dan afgelezen zou kunnen worden uit louter het ophelderingspercentage. In de zaken waarover het ophelderingspercentage is berekend zitten name-

lijk niet de zaken besloten waarvan geen aangifte was gedaan bij de politie. In 1979 was het aantal zaken zonder aangifte relatief veel hoger dan het voorgaande jaar.

Geprobeerd is aan de hand van gegevens uit het proces-verbaal van aangifte na te gaan of zaken die door het inbraakproject werden opgehelderd verschilden van zaken die in 1978 werden opgehelderd. Verschilpunten blijken er te liggen in de aanwezigheid van opsporingsaanwijzingen ten tijde van de aangifte en in het op heterdaad betrappen van daders. Bij de zaken die binnen het inbraakproject waren opgehelderd ontbraken relatief vaker opsporingsaanwijzingen en was er slechts in een beperkt aantal sprake van een opheldering op heterdaad.

De tweede doelstelling van het inbraakproject lijkt eveneens gerealiseerd te zijn. Alhoewel de gegevens over de gemiddelde tijdsbesteding slechts globaal gehanteerd mogen worden, mag men stellen dat er in het project gemiddeld minder tijd aan de opheldering van een zaak besteed werd dan men volgens de resultaten van eerder onderzoek of volgens eigen interne schattingen van de Utrechtse politie zou verwachten.

De derde doelstelling van het inbraakproject had betrekking op de personen die aangehouden zouden worden. Uit de onderzoeksgegevens kan niet geconstateerd worden dat binnen het project personen werden aangehouden die betrokken zouden zijn bij criminaliteit op grotere schaal i.e. in georganiseerd verband.

Een verklaring hiervoor zou gelegen kunnen zijn in de flexibele opzet van het project. Bij de start van het project was het hoofddoel het ophelderen van inbraken. Toen evenwel reeds vrij snel na de start personen werden aangehouden die verdacht werden van allerlei andere delicten, is men zich binnen het project ook met andere delicten gaan bezighouden (winkeldiefstal, diefstal uit auto, openlijke geweldpleging, beroving). Het zou irreëel geweest zijn te veronderstellen dat men deze zaken (voorlopig) had moeten laten rusten, omdat het nu eenmaal geen inbraak was. Door deze flexibele opstelling ten opzichte van de bij het project binnenkomende zaken is het werkterrein zich gaan verbreden naar allerlei vormen van 'kleine

criminaliteit'. Deze 'verbreding' van werkterrein is mede voortgevloeid uit de discussies die intern binnen het politiekorps gaande waren (en nog zijn) met betrekking tot taak en functie van de politie en prioriteiten binnen het geheel van werkzaamheden. In samenhang met het accent dat gelegd ging worden op de bestrijding van de kleine criminaliteit werd het inbraakproject gezien als een vorm van samenwerking tussen recherche en surveillance-dienst. In dit samenwerkingsproject zou dan de surveillance de nodige kennis en ervaring moeten kunnen opdoen, teneinde in een volgend stadium zelfstandig binnen de surveillance-dienst recherche-zaken te kunnen afhandelen als integraal onderdeel van de basispolitiefunctie.

Alhoewel men er niet in geslaagd is de derde doelstelling te realiseren is uit het onderzoek wel naar voren gekomen dat men binnen het inbraakproject als het ware twee groepen personen heeft aangehouden; een groep van ruim 50% die reeds eerder voor drie of meer vermogensdelicten was veroordeeld en een groep van bijna 30% die nog niet eerder veroordeeld was. Onder deze laatste groep bevonden zich relatief veel personen die in groepsverband insluipingen hadden gepleegd in openbare gebouwen en inbraken in kantines en sportcomplexen.

Naast deze personen die in groepsverband opereerden waren er door het project in vergelijking met het voorgaande jaar echter ook relatief meer personen geverbaliseerd die in hun eentje een groot aantal delicten hadden gepleegd. Onder hen bevonden zich relatief veel druggebruikers.

Deze onderzoeksresultaten vloeien voort uit de aandacht die binnen het project gegeven werd aan de veronderstelde relatie tussen kleine criminaliteit en druggebruik; deze veronderstelde relatie was ook één van de aanleidingen tot de start van het project. Door het project zijn in vergelijking met 1978 meer personen aangehouden van wie het de politie bekend was dat zij (meestal hard) drugs gebruikten; 21% in 1978 en 44% in 1979. Wanneer het druggebruik gerelateerd wordt aan het aantal opgehelderde zaken worden deze percentages respectievelijk 43% en 71%. Naast winkeldiefstal betrof het vooral inbraak in een particuliere woning en diefstal uit een auto. Via drugver-

slaafde daders zijn binnen het project ook enkele dealers en helers aangehouden.

Uit de gesprekken die met leden van het inbraakproject gevoerd zijn, is naar voren gekomen dat zowel rechercheurs als agenten van de surveillance-dienst de deelname aan het project zeer positief ervaren hebben. Niet alleen in termen van het zien van resultaten van het rechercheren en het opdoen van ervaring, maar ook in termen van werkbeheersing en werksatisfactie. De kritische kanttekeningen die er gemaakt werden, hadden overwegend betrekking op het mogelijke gevaar van sleur en eenzijdigheid, op het ontbreken van 'echt' recherche-werk en op de wijze en de duur van de deelname.

13.3. Conclusie

De resultaten van het onderzoek wijzen erop dat men er binnen het inbraakproject voor een belangrijk deel in geslaagd is de gestelde doeleinden te realiseren.

Men kan zich evenwel afvragen of de behaalde resultaten specifieke effecten van het inbraakproject zijn en dan van welke specifieke kenmerken in het bijzonder.

De project-aanpak zou men kunnen zien als een soort "strike-force", een speciale eenheid van rechercheurs en/of agenten van de surveillance-dienst die ingesteld wordt om een bepaald probleem aan te pakken en op te lossen. De leden van een dergelijke eenheid worden daarbij vrijgemaakt uit hun normale dienst om meer efficiënt te kunnen werken. Voor zover ons bekend zijn nog weinig studies verricht naar de effecten van strike-forces. In de studie van de Rand Corporation (The Criminal Investigation Process, 1975), reeds genoemd in hoofdstuk 2, wordt een tweetal strike-forces uitvoerig besproken; een 'robbery unit' en een 'burglary unit'. Beide strike-forces hadden succes, maar de Rand-onderzoekers plaatsen enkele vraagtekens bij dit succes.

Zo vragen zij zich af wat de specifieke bijdrage van de strike-force geweest zal zijn. Volgens hen is dit moeilijk te bepalen omdat vaak de beste rechercheurs in een strike-force geplaatst worden. Deze worden daarbij vrijgesteld van routine-

zaken en hebben daardoor meer tijd beschikbaar. Ook worden ze meestal beter geëquipeerd. Het is volgens hen mogelijk dat zaken die anders door de recherche of door de surveillance-dienst aangepakt zouden zijn, nu bij een strike-force terecht komen.

Conclusie van de Rand-onderzoekers is dan ook dat zij wel mogelijkheden zien voor het aanpakken van problemen door middel van strike-forces, maar dat men ervoor moet zorgen dat er geen terugval optreedt na een eerste succesvolle periode en dat men zich blijft inzetten voor het gestelde doel en niet ook nog allerlei andere taakopdrachten gaat toekennen aan de strike-force.

Het inbraakproject van de Utrechtse politie vertoont een aantal kenmerken van een strike-force; een speciale eenheid, apart ingesteld voor het aanpakken van een bepaald probleem; het vrijmaken van de leden van deze eenheid uit de normale dienst; bepaalde faciliteiten zoals administratieve ondersteuning. Tevens wordt voortgebouwd op een vorm van rechercheren die aansluit bij aanbevelingen van de Rand-studie naar de werkzaamheden van de recherche: het belang van coördinatie en controle en het belang van het verwerken en systematiseren van informatie die bij de politie binnenkomt.

In hoeverre zijn de vraagtekens die de Rand-onderzoekers plaatsen ook van toepassing op het inbraakproject?

Verondersteld mag worden dat de inzet van meer mankracht en de grotere hoeveelheid tijd die vrijgemaakt wordt voor het rechercheren t.a.v. bepaalde delicten zal leiden tot betere opsporingsresultaten voor deze delicten. In die zin vloeit de realisatie van de doelstellingen van een verhoging van het ophelderingspercentage en een efficiënte manier van werken min of meer vanzelfsprekend voort uit de gekozen organisatievorm. Uit de gesprekken met de leden van het project, in het bijzonder de rechercheurs, is gebleken dat de grotere hoeveelheid tijd voor het verrichten van recherche-onderzoek een belangrijk punt van verschil was met de situatie bij de algemene recherche. In het onderzoek is niet nagegaan of het vrijmaken van rechercheurs en agenten van de surveillance-dienst ten behoeve van het inbraakproject van invloed is geweest op de

werkzaamheden van de algemene recherche of de surveillance-dienst. Dit omdat ook daarin flexibiliteit was betracht; wanneer de werkzaamheden dat noodzakelijk maakten, werden rechercheurs en surveillanten teruggeplaatst naar hun afdeling en draaide het inbraakproject op een "laag pitje". Het zou echter mogelijk kunnen zijn dat het accent op de kleine criminaliteit en de inzet van extra mankracht daartoe ten koste is gegaan van taken van de politie zoals bestrijding van de zware criminaliteit en de orde-handhaving.

In het geval van het inbraakproject was het zeker niet zo dat daarin alleen de rechercheurs en surveillanten met de meeste ervaring en bekwaamheden geplaatst werden. Aan het project hebben zowel rechercheurs met weinig als met veel recherche-ervaring deelgenomen. Ten aanzien van de surveillanten is het zelfs zo dat een groot aantal van hen nog weinig dienstjaren had. Tevens wisselde de samenstelling van het project regelmatig.

Het inbraakproject was ten aanzien van technische middelen niet beter of slechter toegerust dan de algemene recherche. Wel kende het project een eigen administratieve medewerker.

De opmerking van de Rand-onderzoekers dat een strike-force een deel van het werk van recherche of surveillance-dienst overneemt gaat voor het inbraakproject vermoedelijk wel op ten aanzien van diefstallen, maar niet ten aanzien van inbraken. Daarbij komt dat agenten van de surveillance-dienst de gelegenheid kregen hun zaak' binnen het project af te handelen.

Ons inziens is het niet zo dat het inbraakproject uitsluitend vanwege de extra mankracht en de extra hoeveelheid tijd succesvol is geweest in het ophelderen van inbraken en andere delicten. Een belangrijk kenmerk van het project was de aanwezigheid van een coördinator die zorg droeg voor de werkverdeling en de beheersing van werkaanbod en die een overzicht had over het verloop van de werkzaamheden. Een ander kenmerk was het systematiseren van informatie in een zakendossier en een persoonsdossier, teneinde de binnen het politiekorps aanwezige informatie zo optimaal mogelijk te kunnen benutten. Met name ook deze twee kenmerken zijn o.i. van belang voor het verhogen

van de effectiviteit van het rechercheren.

13.4. Discussie en aanbevelingen

In deze paragraaf willen we ter afsluiting enkele punten aan de orde stellen die niet alleen voor het inbraakproject te Utrecht relevant kunnen zijn, maar ook voor andere politiekorpsen wanneer deze overwegen over te gaan tot projectmatig rechercheren.

Het inbraakproject heeft op een aantal manieren gezocht naar een efficiëntere benutting van de beschikbare tijd, o.a. door het systematiseren van informatie, door het gebruik van concept-verklaringen, door administratieve ondersteuning voor niet-recherche werk. Nagegaan zou kunnen worden of op nog andere wijze een tijdsbesparing bereikt zou kunnen worden. Door het project werden relatief veel personen aangehouden die een groot aantal delicten hadden gepleegd. Het verhoren van deze personen, maar vooral ook het in orde maken van alle verklaringen, het achteraf ophalen van aangiften en het uitwerken van het (omvangrijke) proces-verbaal vergde veel tijd. Zeker met het oog op het instand houden en/of tot stand brengen van een goede relatie met de bevolking en het verhogen van gevoelens van veiligheid is het van belang dat de bevolking c.q. het slachtoffer merkt dat de politie haar taak van criminaliteitsbestrijding goed vervult; en dat dus zoveel mogelijk zaken opgehelderd worden. Wat is echter op een gegeven moment belangrijker: blijven doorgaan met het verhoren van een verdachte in de hoop dat hij nog meer zaken bekend, of stoppen met het verhoor, ook al zijn er door hem vermoedelijk nog meer zaken gepleegd dan degene die hij reeds bekend heeft, en overgaan tot het aanhouden en verhoren van een volgende verdachte. Het is denkbaar dat in het tweede geval de gemiddelde tijd voor het ophelderen van een zaak nog verder omlaag gebracht wordt. Bovendien is het wellicht vanuit het oogpunt van preventie belangrijker om meer personen te verbaliseren dan zaken op te helderen.

Ook zou overwogen kunnen worden of een tijdsbesparing verkregen kan worden door na een vooroverleg met de Officier van Justitie over de persoon van de dader en over de door hem ge-

pleegde delicten een keuze te maken in delicten die in de dagvaarding zullen worden opgenomen en delicten die in de vorm van bijlagen aan het proces-verbaal zullen worden toegevoegd. Bekeken zou kunnen worden of dit niet alleen een tijdsbesparing oplevert voor de rechercheur die het proces-verbaal opstelt, maar ook een vereenvoudiging in de administratieve afhandeling.

Wanneer men in een ander politiekorps zou willen overgaan tot het introduceren van een inbraakproject verdienen enkele punten de aandacht.

Een projectmatige aanpak houdt allereerst in dat extra mankracht wordt ingezet voor activiteiten die voordien minder intensief ter hand werden genomen. Deze extra mankracht zal ergens binnen het politiekorps vrijgemaakt moeten worden. Dit zou kunnen gebeuren door ook de surveillance-dienst nadrukkelijk bij recherche-werkzaamheden te betrekken. Dit kan door hen op te nemen in een project of door (fundamentele) veranderingen aan te brengen in het takenpakket van de surveillance-dienst. De basispolitiefunctie is in het laatste geval verbreed doordat daarin ook criminaliteitsbestrijding opgenomen wordt. Dit laatste gaat aanzienlijk verder dan een tijdelijke deelname van enkele agenten in een project van de afdeling recherche, en zal dan ook nadrukkelijk op haar consequenties voor het gehele politiekorps bezien moeten worden (2).

Wanneer de politie extra aandacht zal gaan geven aan de bestrijding van de kleine criminaliteit, zal dit betekenen dat andere activiteiten (bijvoorbeeld de bestrijding van zware criminaliteit of de ordehandhaving) minder aandacht zullen (kunnen) krijgen. Deze activiteiten zullen evenwel vanuit een oogpunt van maatschappelijke veiligheid eveneens uitgevoerd moeten worden. Binnen het Utrechtse politiekorps ziet men een project gericht op de bestrijding van de kleine criminaliteit dan ook niet als een definitieve keuze voor een bepaalde wijze van Rechercheren. Een project voor de kleine criminaliteit wordt beschouwd als een tussenstadium, een overgangsfase naar de bredere basisfunctie, waarin aan de agenten van de surveillance-dienst de mogelijkheid wordt geboden de noodzakelijke recherche-ervaring op te doen. In de toekomst zouden zij dan

binnen de surveillance-dienst zelfstandig de kleine criminaliteit kunnen aanpakken, zodat de recherche zich specifiek zou kunnen gaan richten op de ernstigere vormen van criminaliteit.

Uit de gesprekken met de agenten die in Utrecht hadden deelgenomen aan het inbraakproject kwam nadrukkelijk naar voren dat zij binnen het project een brok recherche-ervaring hadden opgedaan die voordien ontbrak en dat ze gesterkt waren in hun zelfvertrouwen om in voorkomende gevallen zelf te Rechercheren.

Of uit het succes van het inbraakproject de conclusie getrokken zou moeten worden om zoveel mogelijk door middel van projecten te Rechercheren, blijft de vraag. Het gevaar lijkt aanwezig dat het projectmatig Rechercheren voor allerlei (kleine en grote) delicten tot een versnippering en verzelfstandiging van kleine groepjes van agenten/rechercheurs zal leiden, waardoor het totaaloverzicht zowel binnen de surveillance-dienst als binnen de recherche-afdeling verloren dreigt te gaan. Men zou daarom kunnen besluiten tot een fase van projectmatig Rechercheren van kleine criminaliteit als leerschool voor de surveillance-dienst; en vervolgens een project-aanpak alleen reserveren voor de ernstigere vormen van criminaliteit, die door de recherche bestreden blijven worden.

Het stellen van prioriteiten in het Rechercheren zal met zich mee brengen dat er gezocht zal moeten worden naar middelen om deze prioriteiten zo goed mogelijk te realiseren.

In Utrecht was de beschikbare informatie een belangrijk aspect. De grotere hoeveelheid informatie bracht met zich mee dat men meer gegronde vermoedens kon aandragen over door een verdachte waarschijnlijk gepleegde strafbare feiten.

Door het vrijmaken uit de 'normale' dienst had men binnen het project vervolgens de gelegenheid deze informatie in te brengen in het verhoor van de verdachte. Ook vormde deze informatie vaak aanleiding om een verdachte voor nader verhoor in verzekering te stellen.

Door het ontbreken van tijd en informatie werd bij de algemene

recherche in weinig gevallen een verdachte in verzekeringgesteld, maar na een kort verhoor weer heengezonden. Binnen het inbraakproject werd daarentegen vrijwel iedere verdachte in verzekeringgesteld.

Een ander belangrijk middel is de coördinatie van de werkzaamheden. De ervaringen van het inbraakproject hebben aangetoond dat zeker in geval van groepen van daders en/of van daders die een groot aantal delicten hebben gepleegd, coördinatie een eerste vereiste is. Een coördinatie van werkzaamheden betekent bovendien een systematisering van informatie over binnenkomende meldingen van (strafbare) feiten en over potentiële daders. Wanneer gedacht wordt aan de opzet volgens het model van het inbraakproject is de duur van de deelname aan het project een apart punt van aandacht. Om de motivatie zo optimaal mogelijk te houden zou de duur van de deelname van de rechercheurs aan een zeker maximum (bijv. ca. twee maanden) gebonden moeten worden. De deelname van de surveillance-dienst zou daarentegen ook een zeker minimum (bijv. minstens twee weken) moeten hebben. Men moet eerst ervaring kunnen opdoen alvorens zelfstandig een zaak te kunnen gaan aanpakken. De gesprekken met de surveillanten te Utrecht wezen bovendien uit dat de motivatie tot deelname groter zal zijn wanneer deze gebeurt op basis van vrijwilligheid of op basis van zogenaamde 'eigen zaken'.

Een apart punt is de relatie tussen criminaliteit en druggebruik zoals deze, vooral bij het inbraakproject, naar voren kwam. Wanneer men extra aandacht gaat schenken aan de kleine criminaliteit zal men op grond van de resultaten van het onderzoek te Utrecht erop bedacht moeten zijn dat men personen zal gaan aanhouden die nog niet eerder met de politie in aanraking zijn geweest, waaronder een groot aantal personen die mede vanwege druggebruik tot crimineel gedrag geraakt zijn. Dit zou kunnen inhouden dat men bij het samenstellen van een project nadrukkelijk ruimte zou moeten vrijmaken voor hulpverlening. In dat verband kan gewezen worden op het verlenen van vroeghulp aan een inverzekeringgestelde door de reclassering en op de aanwezigheid van een raadsman. Men kan zich afvragen of een dergelijke vorm van hulpverlening toereikend is of dat men naar andere vormen van hulpverlening zou moeten zoeken,

bijvoorbeeld door het opnemen van een maatschappelijk werker binnen het project. Ook op andere wijze lijkt het gewenst dat de politie nadrukkelijker een signaal-functie gaat innemen voor hulpverlening aan verdachten, vooral aan first offenders en aan drugsverslaafden. Een verdergaande hulpverlening verderreikend, dan de eventuele reclasseringsvroeghulp, in het bijzonder aan drugsverslaafden, heeft bij het inbraakproject in Utrecht ontbroken. Dit kan niet verweten worden aan de politie, maar is vooral een gevolg van het moeizame proces waarmee in Utrecht de hulpverlening van de grond aan het komen is. De politie zelf heeft niet verzuimd om de aandacht te vestigen op de problematiek rondom de drugsverslaving.

Noten

- 1) Een nadere uitwerking van deze onderzoekprojecten wordt gegeven in het WODC-rapport "Experimenten Opsporings- en Verbaliseringsbeleid", WODC, Ministerie van Justitie, 's-Gravenhage, januari 1980.
- 2) Het NOR-rapport, gemeentepolitie Utrecht, afdeling Recherche, oktober 1979.
- 3) Greenwood, Peter W., Joan Petersilia, Jan M. Chaiken en Linda Prusoff; "The Criminal Investigation Process", 1975, Rand Corporation.
- 4) Bloch, Peter en John Bell, "Managing Investigations: The Rochester system", 1976, Police Foundation.
- 5) Het komt voor dat een rechercheur optreedt als mentor van een leerling-rechercheur of een stagiaire begeleidt. Rechercheur en leerling/stagiaire werken dan meestal aan dezelfde taak.
- 6) Dit is dan wel geen kalenderjaar. Jaarcijfers uit het WODC-onderzoek over het aantal delicten zullen om die reden afwijken van gegevens uit andere bron, zoals opgave door het CBS of de gemeentepolitie te Utrecht.
- 7) zie ook de bijlagen voor een nadere omschrijving van de delicten; bijlagen A en B.
- 8) Voor andere vormen van diefstal, zoals diefstal van en uit voertuigen, bedroeg het ophelderingspercentage 20,5%.
- 9) Deze cijfers zeggen op zich erg weinig over de grootte van de kans dat er aan voor- of achterzijde van een pand ingebroken wordt. Ze zullen gerelateerd moeten worden aan het aantal vrijstaande en aaneengesloten panden in de stad.

- 10) Deze percentages zijn inclusief de heterdaad-zaken; doch zonder de 47 ophelderingen waarbij achteraf de aangifte is opgehaald.
- 11) Een dergelijke prioriteitenstelling stond overigens niet voorop. Voornaamste doel was na te gaan wat kwantitatief gezien de resultaten waren van de activiteiten van het inbraakproject en of het inbraakproject erin slaagde de gestelde doelstellingen te realiseren.
- 12) Zie bijlage A en B.
- 13) In principe gingen de aangiften van inbraak of diefstal naar het inbraakproject. Dit betekent niet dat de surveillance-dienst geen zaken opgehelderd zal hebben. Heterdaad-gevallen of 'kleine' zaken zullen vermoedelijk bij de surveillance-dienst gebleven zijn, wanneer deze dienst als eerste met deze zaak was belast. Wanneer de dader een minderjarige betrof werd de zaak in het algemeen overgenomen en afgehandeld door de kinderpolitie.
- 14) Het is zeer wel mogelijk dat zich fluctuaties voordoen in het aantal aangiften over een jaar genomen. Met het hanteren van de periode van een half jaar zijn in dit onderzoek de zomer- c.q. vakantie maanden erbuiten gevallen. Bovendien betrof het in 1978 geen kalenderjaar.
- 15) Het is mogelijk dat het percentage ophelderingen waarvan in 1978 geen aangifte was gedaan, hoger ligt dan de genoemde 6%. Bij het verzamelen van de onderzoekgegevens uit de processen-verbaal kwam het voor dat door de dader ook nog zaken bekend werden op losse verklaringen. Alhoewel deze zoveel mogelijk meegenomen zijn, kunnen er enkele tussendoor geslipt zijn. Daarnaast kan ook in een proces-verbaal vanwege een ander delict dan inbraak of diefstal (en die niet onderzocht is) ook nog een inbraak of diefstal bekend worden waarvan geen aangifte is. Het is niet waarschijnlijk dat daarmee het percentage ophelderingen zonder aangifte zo groot zal worden als het percentage bij het inbraakproject. Bij het percentage heterdaad-ophelderingen dient vermeld te worden dat als procedure gevolgd is dat de zaak waarvoor een dader op heterdaad werd binnengebracht als zodanig is gecodeerd, doch niet de even-

tuele volgende zaken die uit het verhoor naar boven kwamen. Bij het inbraakproject zal daarmee het percentage heterdaad-ophelderingen lager uitgevallen kunnen zijn, omdat daar een dader (i.e. een op heterdaad betrapte dader) veelal meer zaken bekende.

- 16) "Rapport inzake normering van recherchewerkzaamheden ter vaststelling van de recherchesterkte", april 1970.
- 17) "NOR, 1e rapport", gemeentepolitie Utrecht, voorjaar 1979.
- 18) Zie bijl. C voor een omschrijving van A-en B-werkzaamheden
- 19) Zie "NOR"-rapport, gemeentepolitie Utrecht, najaar 1979.
- 20) Bijlage D bevat de wijze van berekening.
- 21) De cijfers in decimalen zijn normen van Schwantje; de andere cijfers zijn normen uit het rapport. Voor sommige delicten worden dor Schwantje geen normen genoemd en zijn alléén de NOR-normen vermeld; voor andere delicten heeft de NOR zich ofwel aangesloten bij de normen van Schwantje ofwel heeft zij deze normen bijgesteld voor de Utrechtse situatie.
- 22) Bij 15 delicten ging het om een groot aantal daders; toch is het aantal daders bij deze delicten op één gesteld. Enerzijds omdat het om jeugdbenden ging en de kinderpolitie de zaak in behandeling had genomen. Anderzijds omdat het om delicten ging die buiten het kader van het onderzoek vielen; diefstal van (brom-)fietsen, vernieling van scholen en clubhuizen.
- 23) Hieronder bevonden zich 22 gevallen van uitsluitend heling. Gevallen van heling blijven verder buiten beschouwing, indien alléén de naam van de heler en niet van de dader(s) bekend is. In het andere geval zijn de delicten wel meegeteld.
- 24) Reeds eerder is opgemerkt dat o.a. de surveillance-dienst een bijdrage geleverd kan hebben aan de door het inbraakproject opgehelderde delicten. Dit kan doorwerken in de vergelijking tussen de activiteiten van de recherche in 1978 en van het inbraakproject in 1979. Gegevens hierover ontbreken.
- 25) Er moet echter rekening gehouden worden met een mogelijk effect van de inverzekeringstelling op het aantal zaken

dat in het verhoor bekend wordt.

- 26) Hieronder bevonden zich slechts 11 zaken (gepleegd door 5 personen) waarbij uitsluitend het gebruik van soft drugs in het spel was. Bij de overige zaken ging het om hard drugs.
- 27) Inclusief 10 delicten vanwege uitsluitend het bezit van of de handel in opiaten.
- 28) De voorgenomen veranderingen in het Utrechtse politiekorps zullen in deze richting gaan.

CONTINUED

1 OF 2

Summary

SUMMARY

Introduction

Since 1976 the Utrecht municipal police force has been discussing the functions and tasks of the police. A process of internal changes has been started which will be completed at march 1982. Then the uniformed police will have a broader task, not only maintaining order and providing assistance, but also crime detection and crime prevention and traffic-supervision and regulation. The criminal investigation department will be organized in specialized units.

As a part of these changes a number of studies were set up, especially within the criminal investigation department. One of these studies revealed the law clearance rates for burglary and theft. These law clearance rates led to a project being set up, the aim being the increase of the clearance rates by devoting special attention to this area. This burglaryproject was started at december 1978.

The Research and Documentation Centre (RDC) of the Dutch Ministry of Justice has conducted a study into the effects of this burglary-project, as a part of a national research into the effects of new methods, introduced by the police to combat petty crime.

This report contains the results of that study.

Features of the burglaryproject

The attempts to achieve better control and coordination in criminal investigation determine the main features of the pro-

ject. These features are:

- a. availability of time and information in order to conduct investigation.
- b. presence of a projectcoordinator
- c. administrative support and processing
- d. working conditons
- e. involvement of the patrol branch

The main difference between the methods used by the criminal investigation department and those of the burglary project are that the latter start the investigations with available information; the project do not tackle every single case as it is reported. More time for investigation is available because the project is excused from "normal duties".

A projectcoordinator supervisesday-to-day activities; he has a general overview of the cases being dealt with under the project, distributes the work among the detectives in the team and inquires regularly into the progress being made.

Two information files have been set up; one file records details of all cases as they are reported and the other records details of possible suspects. An administrative assistant keeps the files up to date.

The projectteam works a normal working day.

In view of the proposed changes members of the patrol branch have participated in the project from the start. As a rule patrol officers were involved in the project for two weeks. Each was made responsible, together with a detective or another patrol officer, for a particular case. He was excused from patrol work during this period.

In general the projectteam consisted of four to five detectives and six to eight patrol officers.

Aims of the burglary project

The project had three main aims:

1. to increase the clearance rates for burglary and theft
2. to operate more efficiently
3. to counter groups of offenders who operate on a regional or national basis.

Secondary aims of the burglary project included an increase in the clearance rates for other offences, the arrest of receivers of stolen goods and drugs dealers, a greater job satisfaction and a greater involvement of the patrol branch in criminal investigations.

Results

The RDC study consisted of data on reported crimes from police files and officials records in 1978 (a period of a year before the start of the project) and in the first half year of 1979 (the first six months after the start of the project).

Data on offenders were gathered from the records of the General Documentation of the Ministry of Justice. Information on the workload came from the case agenda of the project. Interviews with members of the project revealed data on job satisfaction and job involvement.

The study revealed that the burglary project had contributed to a considerable increase in the clearance rate for burglary, in comparison to previous years; from 17,1% to 24,6%, an increase of 40%. The percentage of thefts solved remained more or less the same as in previous years and was about 11%.

The project solved not only cases of burglary and theft, but many other offences too. So it may be concluded that it is unlikely that the project have led to a decrease in the clearance rates for other crimes.

Although only rough figures are available for the average time spent on a case, it is fair to say that the second aim of the project also seems to have been achieved. On average less time was spent in solving a case under the project than was expected from previous studies.

It could not be concluded whether the third aim of the project was achieved and that persons have been arrested who were involved in crimes on a greater scale.

An explanation could be the flexible set-up of the project. At the outset the principal aim was to solve cases of burglary. However, fairly soon after the project got under way persons

were arrested who were suspected of all kinds of other offences; shoplifting, theft from cars, assault, robbery etc. The field of activity of the project expanded to cover all sorts of petty crime.

This expansion was partly the result of the discussions held within the police force. In view of the emphasis that was to be placed on combatting petty crime, the burglary project was considered as a type of cooperation between the criminal investigation department and the patrol branches. The latter would then be able to acquire the necessary knowledge and experience in detective work.

The study did however reveal that a relatively large number of drug users were arrested, which supported the suspected connection between drug use and petty crime.

An important secondary aim was to arrest drugs dealers and receivers. A total of 80 cases (out of 600) were solved in which receiving was involved; in 58 cases both the name of the offender and of the receiver of the stolen goods was known to the police.

The members of the burglary project were questioned about their experiences and job satisfaction. Both the detectives and the patrol officers found participation in the project beneficial, and not simply only from the point of view of work management, working conditions and job satisfaction.

The detectives were of the opinion that the working with information systems on cases and persons, the daily meetings and the presence of a project coordinator made it possible to manage and coordinate the enormous quantity of work. Apart from the greater control of the workload, they considered the principal advantages of the project to be the greater amount of time to work on a case and the administrative support. They had more time to work on a case and, moreover, the greater time allowed to hold suspects in police detention gave them more scope than when persons were simply detained for questioning.

The few points of criticism expressed by the detectives rela-

ted to the motivation to participate. By placing the emphasis on burglary and theft, the work became one-sided and boring after a while. Some also felt that specialist detective experience was called upon too little. Another point was the regular working hours; most detectives preferred irregular shift work to fixed hours, mostly for personal reasons.

The patrol officers also found their experiences favourable to highly favourable. By participating in the burglary project most of them had gained a considerable amount of experience in criminal investigation. They felt that they had gained experience of many different fields, the most important being the questioning of suspects, the drawing up of official reports and the method of dealing with suspects. They also had gained more self-confidence and would certainly not shrink from tackling a detective case in the patrol branch if the occasion arose.

The patrol branch criticized the way in which they became involved in the project and the duration of their participation. They too pointed to the danger of one-sidedness and boredom and suggested that participation should be on a voluntary basis. This would increase motivation. The patrol officers also preferred irregular shift work.

Conclusions

The results of the RDC study show that the project largely succeeded in achieving its aims. The question arises as to whether the results achieved may be specifically ascribed to the project or not.

The burglary project had a number of characteristics of a strike force; a special unit of detectives and/or patrol officers set up to tackle a particular problem. In a report of the Rand Corporation (The Criminal Investigation Process, 1975) the authors raise questions about the success of strike-forces. In their opinion it is difficult to determine the specific contributions of strike forces, since the best detectives are often placed in the strike force. They have more time available and they are usually better equipped.

It may be assumed that in the Utrecht project the greater

amount of time and the additional manpower of the patrol branches will have resulted in more cases being solved.

However it was definitely not the case that only the detectives and patrol officers with the most experience were assigned to the burglary project. The composition of the project team also changed regularly. And the technical facilities were neither better nor worse than those available to the criminal investigation department, but the project did have its own administrative assistant.

Besides extra manpower and time in particular the presence of the project coordinator and the arrangement of information in a persons and a case file were important for the success of the burglary project.

Discussion

The Utrecht burglary project looked for a number of ways of making more efficient use of the time available.

A relatively large number of persons were arrested under the project who had committed numerous offences. The questioning of these people, but particularly the drawing up of all the statements and the lengthy official reports are extremely time-consuming. It is conceivable that the average amount of time will be reduced when at a given moment the questioning of a suspect will be stopped, even if there are grounds for believing that he has probably committed more offences than the admitted ones and the questioning of another suspect will be started.

Also consideration could be given as to whether time would be saved by making a choice in the offences to be included in the summons.

If a police force wish to introduce a burglary project, one should bear in mind that the extra manpower of a (burglary) project will have to come from somewhere in the police force. If the patrol branches are being involved in crime detection, less attention may be devoted to other activities such as order maintenance and providing assistance. The consequences of these changes in activities must be taken into account seriously.

Another question is whether detective work should be done as much as possible in the form of projects. There would seem to be a danger that carrying out detective work in the form of projects would lead to small independent groups of detectives (and patrolmen). It could therefore be decided to use a project for petty crimes as a training ground, especially for the patrol branch and then to reserve the project approach for the more serious crimes which would continue to be dealt with by the criminal investigation department.

A separate issue is the relationship between drug use and crime. The results of the Utrecht study indicate that a police force which intends to devote extra attention to petty crime will have to be prepared for the fact that persons will be arrested that have never been in trouble with the police before, including a large number of persons who have turned to crime partly because of drug use. This could entail leaving scope for some kind of assistance for drug users when planning a project.

Bijlagen

Bijlage A: classificatie van inbraak en diefstal/insluiping in 1978

INBRAKEN

1. Woningen
2. Flats
3. Boxen, kelders, schuren, stallingen
4. Pleziervaartuig, jachten, woon- en vrachtschepen
5. Post- en andere kantoren, banken, magazijn, groothandel, reisbureau
6. Fabrieken, werkplaatsen, garages en pakhuisen
7. Loods-bouw en directieketen, keetwagens, hutten en containers
8. Benzine-verkoopstations
9. Hotels, café's, sociëteiten, snackbars, dancings, automatenhallen.
10. Winkels, kiosken, rijdende winkels, vitrines en patatwagens
11. Kerken, musea, bioscopen, theaters.
12. Beurzen, tentoonstellingen, exposities.
13. Scholen, sportzalen, badhuizen, speeltuinen, sportterreinen.
14. Universiteitsgebouwen, conservatoria, bibliotheken.
15. Kantines, clubhuizen, buurthuizen.
16. Tuinhuisjes, caravans, woonwagens en campings.
17. Ziekenhuizen, gezondheidscentra en laboratoria.
18. Verpleegtehuizen, bejaardentehuizen, crèches en kindertehuizen.
19. Andere objecten.

DIEFSTALLEN ZONDER VERBREKING

1. Woningen.
2. Flats.
3. Boxen, kelders, schuren, stallingen.
4. Pleziervaartuigen, jachten, woon- en vrachtschepen.
5. Post- en andere kantoren, banken, magazijn, groothandel, reisbureau
6. Fabrieken, werkplaatsen, garages en pakhuisen.

7. Loods -bouw en directieketen, keetwagens, hutten en containers.
8. Benzine- en verkoopstations.
9. Hotels, café's, sociëteiten, snackbars, dancings, automatenhallen.
10. Winkels, kiosken, rijdende winkels, vitrines en patatwagens.
11. Kerken, musea, bioscopen, theaters.
12. Beurzen, tentoonstellingen, exposities.
13. Scholen, sportzalen, badhuizen, speeltuin en sportterrein.
14. Universiteitsgebouwen, conservatoria en bibliotheken.
15. Kantines, clubhuizen en buurthuizen.
16. Tuinhuisjes, caravans, woonwagens en campings.
17. Ziekenhuizen, gezondheidscentra en laboratoria.
18. Verpleegtehuis, bejaardentehuis, crèches en kindertehuis.
19. Andere objecten.

Bijlage B: classificatie van inbraak en diefstal/insluiting in 1979.

Inbraak en/bij woningen/flats:

1. inbraak in/bij woningen/flats
2. inbraak in bergingen en schuren bij woningen/flats
3. inbraak in woonarken.
4. inbraak in woonwagens
5. inbraak in caravans in gebruik als woning (renovatie)
6. inbraak in sexhuizen/sexbootjes
7. overige inbraken in/bij woningen/flats etc.

Inbraken in bedrijfsruimten

1. Winkels, w.o. kiosken; rijdende winkels; vitrines
2. Kantoren, w.o. postkantoren; banken; reisbureau's; groothandel.
3. Horecabedrijven, w.o. hotels; café's; sociëteiten; automaten hallen.
4. Beurzen, w.o. tentoonstellingsgebouwen (jaarbeursstands)
5. Bouwketen, w.o. loodsen; keetwagens; containers; directieketen.
6. Fabrieken; werkplaatsen; pakhuizen; magazijnen.
7. Benzinestations
8. Parkeergarages; stallingen; autoboxen.
9. Overige inbraken in bedrijfsruimten.

Inbraken in diverse andere gebouwen

1. Scholen
2. Kantines, w.o. club-/buurthuizen; kleedkamers; sportterreinen, -zalen etc.
3. Tuinhuisjes; vakantiewoningen
4. Kerken; musea; bioscopen; theaters
5. Ziekenhuizen; gezondheidscentra; laboratoria; apothekers; drogisterij.
6. Verpleeg- en bejaardentehuizen; crèches; kindertehuizen.
7. Universiteitsgebouwen; conservatoria; bibliotheken
8. Diefstallen vanaf opstallen (naamborden, lood van daken etc.).

Diefstallen in woningen/flats: (insluitingen)

1. Diefstallen in woningen/flats
2. Diefstallen in bergingen en schuren bij woningen/flats
3. Diefstallen in woonarken
4. Diefstallen in woonwagens
5. Diefstallen in caravans in gebruik als woning (renovatie)
6. Diefstallen in sexhuizen/sexbootjes.
7. Diefstallen uit brievenbussen (niet van PTT)
8. Overige diefstallen in/bij woningen/flats etc.

Diefstallen in bedrijfsruimten:

1. Winkels, w.o. kiosken; rijdende winkels; vitrines.
2. Kantoren, w.o. postkantoren; banken; reisbureau's; groothandel.
3. Horecabedrijven, w.o. hotels; café's; sociëteiten; automatenhallen.
4. Beurzen, w.o. tentoonstellingsgebouwen (jaarbeursstands)
5. Bouwketen, w.o. loodsen, keetwagens; containers; directieketen.
6. Fabrieken; werkplaatsen; pakhuizen; magazijnen.
7. Benzinestations (incl. tanken zonder betalen).
8. Parkeergarages; stallingen; autoboxen.
9. Overige diefstallen in bedrijfsruimten.

Diefstallen in andere gebouwen

1. Scholen
2. Kantines, w.o. club-/buurthuizen; kleedkamers; sportterreinen; sportzalen etc.
3. Tuinhuisjes; vakantiewoningen
4. Kerken; musea; bioscopen; theaters.
5. Ziekenhuizen; gezondheidscentra; laboratoria; apothekers; drogisterij.
6. Verpleeg- en bejaardentehuizen; crèches; kindertehuizen.
7. Universiteitsgebouwen; conservatoria; bibliotheken.
8. Overige diefstallen zonder verbreking.

Bijlage C: omschrijving van A- en B-werkzaamheden

Globale taak van de rechercheur

A. Werkzaamheden direct verband houdende met de feitelijke behandeling van misdrijven c.q. vermoedelijke misdrijven.

Hieronder te verstaan de werkzaamheden t.a.v.

- misdrijven, resulterend in een opgave aan het G.B.S.
- zaken die aanvankelijk als misdrijf worden behandeld, doch na onderzoek niet als zodanig zijn aan te merken, w.o. ook zelfmoord, vermissing van personen of zaken, branden, ernstige ongevallen, bedrijfsongevallen e.d.

Verrichten van feitelijk onderzoek

A. 1.1. aanhoren en opnemen van klachten, aangiften, tips.

B. 1.2. opnemen van situatie en treffen van eerste maatregelen, zoals:

- veiligstellen en vastleggen van sporen
- inroepen van assistentie, signaleren
- posten, surveilleren, doen van invallen

A. 1.3. verrichten van nader onderzoek, zoals

- opsporen en verhoren van getuigen
- assisteren specialisten
- gebruik van hulpmiddelen (o.a. administratieve/technische opsporingssystemen)
- onderzoeken van woningen, vervoermiddelen, e.d.
- onderzoeken bij z.g. "gruithokkers", markten, e.d.
- inbeslag nemen van goederen
- inwinnen van informatie
- aanhouden, voorgeleiden (voor h.o.v.j.) en verhoren van verdachte(n)
- reconstructies

Verzorgen van de rapportering

A. 2.1. informeren van en overleggen met chef en justitiële autoriteiten, mutaties dagrapport

A. 2.2. opmaken proces-verbaal/rapport met bijlagen

Afwikkelen van onderzoek

A. 3.1. voorgeleiden (voor O.v.J.), compareren

A. 3.2. verrichten van werkzaamheden t.b.v. administratieve/technische opsporingssystemen

- fotograferen van verdachten
- dactyloscoperen van verdachten
- invullen van formulieren, kaarten.

B. Werkzaamheden niet direct verband houdende met de feitelijke behandeling van misdrijven c.q. vermoedelijke misdrijven.

Uitvoeren van algemene taken tot opsporing of voorkoming van misdrijven.

B. 1.1. raadplegen van diverse informatiebronnen en onderhouden van contacten

- dagrapporten
- opsporingsberichten
- recherche-besprekingen
- contacten met derden

B. 1.2. uitoefenen van preventieve recherche c.q. toezicht

- recherche-surveillance
- controle "gruithokkers", hotels e.d.
- begeleiding waardetransporten of personen
- crime prevention

B. 1.3. verwerken van gegevens t.b.v.

administratieve/technische opsporingssystemen (herkenningsdienst)

- opsporingsberichten
- identificatiesystemen

2. Werkzaamheden m.b.t. het op peil houden van kennis, vaardigheid, conditie

- wetten, voorschriften, vakliteratuur
- lichamelijke oefening
- gebruik technische apparatuur, wapens
- cursussen en lezingen

Justitiële werkzaamheden t.b.v.

- B. 3.1. instanties op het gebied van de kindbescherming
- B. 3.2. overige justitiële diensten (extra judicieel, zoals gratieverzoeken, naamsverandering, uitstel betaling, geldboeten, naturalisatieverzoeken etc.
- B. 3.3. andere politiekorpsen

- B. 4. Werkzaamheden m.b.t. bemiddeling en dienstverlening

- B. 5. Werkzaamheden m.b.t. door de recherche behandelde overtredingen

- B. 6. Overige werkzaamheden.

Bijlage D: Beschikbare capaciteit van het inbraakproject

a) recherche

588 werkdagen (inclusief projectcoördinator)

472 werkdagen (exclusief projectcoördinator)

- 8-urige werkdag = $472 \times 8 = 3776$ uur
effectiviteit = 75% = $3776 \times 3/4 = 2832$ uur
- overuren = 1000 uur
effectiviteit = 75% = $1000 \times 3/4 = 750$ uur
TOTAAL = 3582 uur

b) surveillance:

602 werkdagen (inclusief eerste twee maanden)

242 werkdagen (exclusief eerste twee maanden)

- 8-urige werkdag = $242 \times 8 = 1936$ uur
effectiviteit = 50% = $1936 \times 1/2 = 968$ uur
- overuren = 200 uur
effectiviteit = 50% = $200 \times 1/2 = 100$ uur
TOTAAL = 1068 uur

De totaal beschikbare capaciteit van het inbraakproject is 4650 uur; per opgehelderde zaak is de tijdsbesteding gelijk aan 7.70 uur. Wanneer de tijd besteed aan persoonlijke verzorging (714 uur) niet meegerekend wordt is de gemiddelde tijdsbesteding 6.52 uur.

Bijlage E: Locale stuurgroep ter begeleiding van het onderzoek

- Mr. A. Herstel, officier van justitie, arrondissementsrechtbank te Utrecht
- R. Trip, commissaris van politie, gemeentepolitie Utrecht
- J.H.J. Boogmans, hoofdinspecteur van politie, gemeentepolitie Utrecht
- N. de Vos de Wael, chef kabinet B.M., gemeente Utrecht
- A. Veenstra, gemeente Utrecht
- drs. E.G.M. Nuijten-Edelbroek,
Wetenschappelijk onderzoeker, van het, WODC,
Ministerie van Justitie, 's-Gravenhage.

END